

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Министерство образования и науки Республики Башкортостан

Администрация городского округа город Стерлитамак

МАОУ "Гимназия №6"

РАССМОТРЕНО

Методическим объединением
учителей родных классов

_____Абдулхаева С.Г.

Протокол №3 от «29» августа
2023 г.

СОГЛАСОВАНО

Заместитель директора по УВР

_____Степашина Е.В

Протокол №3 от «29» августа
2023 г.

УТВЕРЖДЕНО

Директор

_____Ныркова О.Б.

Приказ №275 от «30» августа
2023 г.

Дөйөм белем биреү ойошмаларының 1-4 класы өсөн

«Башкортостан Республикаһының дәүләт

(башкорт) теле» укыу предметынан

программа

Стерлитамак, 2023

ЙӨКМӘТКЕҢЕ

Аңлатма языу.....	3-8
“Башкортостан Республикаһының дәүләт (башкорт) теле” укыу предметына дөйөм кылыкһырлама.....	4-5
“Башкортостан Республикаһының дәүләт (башкорт) теле” укыу предметының максаты һәм бурыстары.....	5-6
“Башкортостан Республикаһының дәүләт (башкорт) теле” укыу предметының урыны.....	6-7
“Башкортостан Республикаһының дәүләт (башкорт) теле” укыу предметынан өлгө программаның төп йөкмәткеле йүнәлештәре.....	7-8
Укыу предметының йөкмәткене.....	8-13
Беренсе укыу йылы.....	8-10
Икенсе укыу йылы.....	10-11
Өсөнсө укыу йылы.....	11-12
Дүртенсе укыу йылы.....	12-13
“Башкортостан Республикаһының дәүләт (башкорт) теле” укыу предметының башланғыс белем биреү кимәлендә планлаштырылған һөзөмтәләре.....	13-22
Шәхси һөзөмтәләр	13-15
Метапредмет һөзөмтәләре.....	15-18
Предмет һөзөмтәләре.....	18-22
Тематик планлаштырыу.....	22-38
1-се класс.....	22-25
2 –се класс.....	25-27
3 –сө класс.....	27-30
4 –се класс.....	30-33
Кушымта	33-39

АҢЛАТМА ЯЗЫУ

“Башкортостан Республикаһының дәүләт (башкорт) теле” (дөйөм белем биреү ойошмаларының 1-4 класы өсөн) укыу предметынан өлгө эш программаһын төзөүзә түбәндәге документтар хокуки-норматив нигез булып торзо:

- 1) Рәсәй Федерацияһының Конституцияһы;
- 2) 2012 йылдың 29 декабренән “Рәсәй Федерацияһында белем биреү” (үзгәртеүзәр һәм тулыландырыузар менән) 273-сө федераль законы;
- 3) 1991 йылдың 25 октябренән 1807-1-се “Рәсәй Федерацияһы халыктары телдәре тураһында” Рәсәй Федерацияһы законы (үзгәртеүзәр һәм тулыландырыузар менән);
- 4) Башланғыс дөйөм белем биреүзең федераль дәүләт белем биреү стандарты (2021 йылдың 31 майында Рәсәй Федерацияһы Мәғариф министрлығының 286-сы приказы менән расланған);
- 5) Башланғыс дөйөм белем биреүзең яқынса төп белем биреү программаһы (дөйөм белем биреү буйынса федераль укыу-методик берекмә карары, 2022 йылдың 18 мартындағы 1/22-се протокол менән расланған);
- 6) Тәрбиә биреүзең яқынса программаһы (дөйөм белем биреү буйынса федераль укыу-методик берекмә карары, 2022 йылдың 23 июнендәге 3/22-се протокол);
- 7) Рәсәй Федерацияһы Мәғариф министрлығының 2019 йылдың 1 октябрәндәге коллегия ултырышында расланған Рәсәй Федерацияһы халыктарының туған телдәрен укытыу концепцияһы;
- 8) Республика Башлығының 2020 йылдың 30 декабрәндәге 613-сө Указы менән расланған Башкортостан Республикаһының дәүләт телдәрен һәм Башкортостан Республикаһы халыктарының туған телдәрен укытыу концепцияһы;
- 9) Башкортостан Республикаһы Конституцияһы (үзгәрештәр һәм өҫтәмәләр менән);
- 10) 2013 йылдың 1 июлендәге 696-з һанлы «Башкортостан Республикаһында мәғариф тураһында» Башкортостан Республикаһы Законы (үзгәрештәр һәм өҫтәмәләр менән).

“Башкортостан Республикаһының дәүләт (башкорт) теле” укыу предметы Башкортостан Республикаһы территорияһында урынлашқан дәүләт һәм муниципаль белем биреү ойошмаларында Башкортостан Республикаһы кануниәте һәм башланғыс дөйөм белем биреү Федераль дәүләт белем биреү

стандартына ярашлы “Туған тел һәм туған телдә әзәби укыу” предмет өлкәһе сиктәрәндә бәлиғ булмаған укыусыларзың ата-әсәләренәң (законлы вәкилдәренәң) ғаризаһына ярашлы өйрәнелә.

Программа нигезенә Федераль дәүләт белем биреү стандартының методологияһы булған системалы-әшмәкәрлекле караш һалынған. Программа Өлгә тәрбиә программаһында кабул ителгән өстөнлөклә максаттарға һәм укытыусыларға “Башкортостан Республикаһының дәүләт (башкорт) теле” укыу предметынан эш программаһын төзөүзә методик ярзам күрһәтеүгә йүнәлтелгән.

Программа укыу йылдары буйынса укытыу предметының йөкмәткеһен, «Башкортостан Республикаһының дәүләт (башкорт) теле» дәресә саралары менән укыусыларға белем, тәрбиә биреү һәм үстәреүзәң төп методик стратегияларын билдәләй.

Программа укытыусыға түбәндәге мөмкинлектәрзә бирә:

1. Башкортостан Республикаһының дәүләт (башкорт) телен укытыу процесында башланғыс дәйөм белем биреүзәң Федераль дәүләт белем биреү стандарттарына ярашлы шәхсән, метапредмет һәм предмет һөзөмтәләренә ирешәүзә заманса карашты тормошка ашырырға;
2. Төп хокуки документтарға ярашлы “Башкортостан Республикаһының дәүләт (башкорт) теле” укыу предметының йөкмәткеһен укыу йылдарына ярашлы планлаштырырға һәм алдан көтөлгән һөзөмтәләрзә билдәләргә;
3. Календарь-тематик план төзөгәндә конкрет кластың үзенсәлектәрен исәпкә алырға, укыу материалын үзләштерәү өсөн тәкдим ителгән төп әшмәкәрлек төрзәрен һәм сәғәттәрзә темаларға якынса бүләү өлгөһөн файзаланырға.

“Башкортостан Республикаһының дәүләт (башкорт) теле” укыу предметына дәйөм кылыкһырлама

Программаның йөкмәткеһе башланғыс дәйөм белем биреү Федераль дәүләт белем биреү стандарттарындағы “Туған тел һәм туған телдә әзәби укыу” предмет өлкәһе талаптарына ярашлы башланғыс дәйөм белем биреү программаһы һөзөмтәләренә ирешәүгә йүнәлтелә.

“Башкортостан Республикаһының дәүләт (башкорт) теле” укыу предметын өйрәнәү гуманитар циклдағы башка укыу предметтары менән предмет-ара бәйләнеште тормошка ашырыузы күз уңында тотә.

Башкортостан Республикаһы Конституцияһына һәм “Башкортостан Республикаһы халыктары телдәре” законына ярашлы, ике дәүләт телен белеү республикала йәшәүсе халыктар араһындағы килешеп йәшәүҙең нигезен тәшкил итә. Мәктәптә белем биреү шарттарында дәүләт (башкорт) теле аралашыу сараһы һәм укыусыларға әхлаки тәрбиә биреү ысулы буларак күзаллана. Аралашыу сараһы буларак дәүләт (башкорт) телен белеү укыусыларҙа көндәлек тормошта аралашырға, уларҙы күп милләтле йәмғиәттә аңлашып һәм хезмәттәшлек итеп йәшәргә һәләтле һәм әзер итә.

“Башкортостан Республикаһының дәүләт (башкорт) теле” предметының үзенсәлегә, укыу процесының аралашырға өйрәтәүгә йүнәлтелгән булыуы, башка предмет өлкәләре менән бәйләнеше укыусыларҙың ике дәүләт телендә лә иркен аралашыуы тел шәхесе булып үсешенә булышлыҡ итә.

Башланғыс мәктәптә рус һәм башкорт, шулай ук сит телдәрҙе өйрәнеү укыусыларға үзәренә билдәле этноска, Рәсәйҙең граждандар йәмғиәтенә һәм халыҡ-ара берләшмәгә карағанлығын аңларға булышлыҡ итә.

Дәүләт (башкорт) телен укытыу универсаль укыу ғәмәлдәрен формалаштырыуға нигез һала. Укыусылар белем биреү эшмәкәрлегенә мөһим һәм әһәмиәтле аңлай, белем алырға, телдә үзләштерәүҙә үзәллек эшләргә өйрәнә, был артабанғы үсеш һәм үз-үҙендә камиллаштырыу өсөн нигез булып тора.

«Башкортостан Республикаһының дәүләт (башкорт) теле» предметының йөкмәткеһе укыусыларҙың дәүләт (башкорт) телен милли мәзәниәттә танып белеү һәм унда үз-үҙендә күрһәтәү коралы буларак өйрәнеүгә ихтыяжын кәңәғәтләндерәүгә йүнәлтелгән.

«Башкортостан Республикаһының дәүләт (башкорт) теле» дәресен өйрәнеүҙең максаты һәм бурысы

«Башкортостан Республикаһының дәүләт (башкорт) теле» дәресен өйрәнеүҙең максаты - укыусыларҙа социаль-көнкүреш, укыу-хезмәт һәм социаль-мәзәни өлкәләргә башкорт телендә аралашыу мөмкинлеген тәмин итәүсе коммуникатив компетенция булдырыу. «Башкортостан Республикаһының дәүләт (башкорт) теле» укыу предметының өйрәнеүҙең бурыстары:

- тел йөрөтөүселәр менән үзенә телмәр мөмкинлектәре һәм ихтыяждары кимәлендә аралашыу һәләтен һәм әзерлеген формалаштырыу: телдән һөйләшеү һәм фекер алышыу, язма рәүештә (укыу һәм языу), телдән һәм язма формала шәхес-ара һәм мәзәни аралашыу оҫталығын арттырыу;

- балалар фольклоры һәм матур әзәбиәт, мәэни пландағы материалдар менән танышыу аша башкорт мәэниәтенә ихтирамлы мөнәсәбәт тәрбиәләү;

- укыусыларзың лингвистик аң даирәһен киңәйтеү; укыусыларға аңлайышлы һәм дәүләт (башкорт) телендә телдән, язма телмәрзе үзләштерәү өсөн кәрәкле лингвистик күзаллаузарзы элементар кимәлдә үзләштерәү;

- тел системаһы менән танышыу һәм уның нигезендә төп лексик, грамматик, стилистик, орфоэпик, орфографик һәм пунктуацион оҫталыктарын булдырыу; укыусының тел күренештәрен һәм факттарын анализлауға һәм баһалауға һәләтен арттырыу;

- тел факттарын айырыу, анализлау, классификациялау оҫталығын формалаштырыу, уларзы норматив, хәлдең һәм аралашыу өлкәһенә тап килеүе карашынан баһалау; текст менән эшләү, төрлө сығанактарзан мәғлүмәт эзләү, уны төрлө типтағы үзаллы булдырылған фекерзәрзә тапшырыу;

- укыусыларзың рухи донъяһын, дөйөм кешелек киммәттәрен формалаштырыу, туған тел аша кешелектең мәэни киммәттәренә ылықтырыу.

«Башкортостан Республикаһының дәүләт (башкорт) теле» укыу предметы буйынса якынса эш программаһының төп йөкмәткеле йүнәлештәре

Дәүләт (башкорт) теле курсында түбәндәге йөкмәткеле йүнәлештәр айырыла:

- телмәр эшмәкәрлегенә төп төрзәрендә (тыңлау, һөйләшеү, укыу, языу) коммуникатив оҫталыкты формалаштырыуға булышлык иткән «Телмәрзе үстәрәү» йөкмәткеле йүнәлеше;

- «Лингвистик белем нигеззәре» йөкмәткеле йүнәлеше башкорт теленә фонетикаһы, лексикаһы, грамматикаһы өлкәһендә тел күнекмәләрен формалаштырыуға булышлык итә. Ике йөкмәткеле йүнәлеш тә үз-ара бәйләнгән, һәм уларзың берәһенә булмауы «Башкортостан Республикаһының дәүләт (башкорт) теле» укыу предметының берзәмлеген боҙа.

Эш программаһын төзөүселәр укыу материалын өйрәнеүзәң эзмә-эзлелеген, күләмен, эшмәкәрлек төрзәрен үз аллы билдәләй ала.

«Башкортостан Республикаһының дәүләт (башкорт) теле» предметының укыу планындағы урыны

Федераль дәүләт башланғыс дөйөм белем биреү стандартына ярашлы, «Башкортостан Республикаһының дәүләт (башкорт) теле» укыу предметы «Туған тел һәм туған телдә әзәби укыу» предмет өлкәһенә карай.

Дәүләт телдәрендә укытыу, дәүләт телдәрен өйрәнеү Федераль дәүләт белем биреү стандарттарына ярашлы алып барыла һәм дәүләт аккредитацияһы үткән төп белем биреү программалары сиктәрендә башкарыла.

Башкортостан Республикаһының дәүләт (башкорт) телен өйрәнеү башланғыс кимәлдә 136 сәғәт күләмендә каралған: 1-4-се кластарға йылына 34 сәғәт (азнаға 1 сәғәт).

Белем биреү программаһын дәүләт санитар-эпидемиологик кағизәләр һәм нормативтар талаптарын үтәп, дәрестән тыш һәм ғәзәттән тыш эшмәкәрлек аша мәғариф учреждениеһы ғәмәлгә ашыра. Белем биреү ойошмаһы мәғариф мөнәсәбәттәрендә катнашыусыларға дәрестән тыш эшмәкәрлектән төрлө формаларын һайлау мөмкинлегенә бирә. Дәрестән тыш эшмәкәрлек белем биреү мөнәсәбәттәрендә катнашыусылардың һайлауына ярашлы иреккә нигеззә ойошторола.

Мәғариф учреждениеһы белем биреү мөнәсәбәттәрендә катнашыусылар әзерләгән пландың бер өлөшө иҫәбенә укыу предметын өйрәнеү өсөн бүленгән сәғәттәр һанын үзаллы арттырырға хокуклы. Федераль дәүләт башланғыс дөйөм белем биреү стандартына ярашлы, мәғариф һөзөмтәләренә карата бер нисә талап мәғлүмәт технологияларын кулланыу кәрәклегенә менән туранан-тура бәйләнгән. Дәүләт (башкорт) теле дәрестәрендә кулланыу өсөн цифрлы һәм электрон белем биреү ресурстары «Мәғлүмәт ресурстары» кушымтаһында бирелгән.

«Башкортостан Республикаһы дәүләт (башкорт) теле» укыу предметының йөкмәткеһе

1-се класс

Грамотаға өйрәтеү

Башкортостан - миңең тыуған ерем.

Телмәрзе үстөрөү. Күп милләтле Башкортостан Республикаһы. Дәүләт (башкорт) теле. Башкортостан Республикаһының дәүләт символикаһы. Дәрәслек менән танышыу. Башкортостан тураһында видеоролик.

Лингвистик белем нигеззәре. Тел тураһында дөйөм төшөмсә. Һөйләү телмәре һәм язма телмәр.

Иҫәнләшергә өйрәнәбез.

Телмәрзе үстөрөү. Кыска сәләмләү репликаларын тыңлау. Укытыусы артынан сәләмләү һүззәрен кабатлау. Һүрәттәр менән эшләү, әкиәт геройҙарын билдәләү.

Лингвистик белем нигеззәре. Һөйләм һәм һүз. График схемаларзы файзаланып, телмәрзе һөйләмдәргә, һөйләмдәрзе һүзәргә, һүзәрзе ижектәргә таркатыу.

Әйзәгез, танышайык.

Телмәрзе үстәрәү. Сәләмләү һүзәрән кабатлау. Кыска диалогтар тыңлап аңларға өйрәнәү. «Һинәң исемең нисек?» һорауын өйрәнәү, яуап төзәү: “Минәң исемем...”

Лингвистик белем нигеззәре. Башкорт теленәң үзенсәлекле өндәрә: **һ, ғ, ҙ.**

Мин танышам

Телмәрзе үстәрәү. 1-10-ға тиклем иҫәп. Кыска репликаларзы тыңлау. «Һинә нисә йәш?» һорауын өйрәнәү һәм яуап төзәү: «Миңә... йәш».

Лингвистик белем нигеззәре. Алфавит, башкорт һәм урыс телдәрәндә әйтәлештәрә айырылған **Аа, Оо, Ыы, Ээ, Вв** (у) хәрәфтәрән өйрәнәү.

Мин һәм минәң ғаиләм

Телмәрзе үстәрәү. Ғаилә тураһында диалог тыңлау. Ғаилә ағзаларының атамалары менән танышыу. Өндәр менән тизәйткестәр өйрәнәү. Сюжетлы картина буйынса һүзәр һәм һөйләмдәр схемаһын төзәү, һүзәргә өн анализы яһау.

Лингвистик белем нигеззәре. Һүзәң башында, уртаһында һәм аҙағында өндәрәң урынын билдәләү, әйтәргә өйрәнәү. **Әә, Өө, Үү, Һһ** хәрәфтәрән өйрәнәү.

Мәктәптәгә тормошом.

Телмәрзе үстәрәү. Мәктәп, класс тураһында текстар тыңлау. Укыу кәрәк-ярактарын, төстәрзе, азык-түлектә аңлатқан һүзәрзе өйрәнәү. «Нимә яратаһың?» һорауын үзләштәрәү, яуап бирәү: «Мин яратам...» Ижектәр, һүзәр укый белеү оҫталығын тәрбиәләү.

Лингвистик белем нигеззәре. Һүзәң башында, уртаһында һәм аҙағында өндәрзе ишетәү, әйтәргә өйрәнәү. **Ғғ, Кк, Җж, ҫ, ң** хәрәфтәрән өйрәнәү.

Мин уйнарға яратам

Телмәрзе үстәрәү. Уйынсыктар тураһындағы тексты тыңлап аңлау. Тема буйынса лексик берәмектәрзе үзләштәрәү. Таныш лексика менән булған репликаларзы тәржемәләү. Төрлө типтағы ижектәрзе укыу.

Лингвистик белем нигеззәре. Дифтонгыларзы өйрәнәү: **йү, йо, йө.** Текста төшөп калған һүзәрзе тултырыу.

Тәбиғәттә өйрәнәм

Телмәрзе үстәрәү. Емеш-еләк һәм йәшелсә тураһындағы тексты тыңлап аңлау. «Минәң яратқан йәшелсәләрем» темаһы буйынса лексик берәмектәрзе

үзлөштөрөү. «Йәшенмәк» уйыны. Йыл мизгелдәре тураһында һөйләмдәр төзөү. Укыу кағизәләрен аңлау һәләтен камиллаштырыу: төрлө типтағы ижектерҙе, дифтонгыларҙы укыу.

Лингвистик белем нигеҙҙәре. Дифтонгыларҙы өйрәнеү. Алдан өйрәнелгән дифтонгыларҙы кабатлау.

Белемде контролләү. Өйрәнелгән материалды кабатлау, контроль эш үткәреү, хаталарҙы төзәтәү.

2-се класс

Таныш булайык.

Телмәрҙе үстөрөү. Танышыу тураһындағы кыска текстты тыңлау, был тема буйынса репликалар төзөү. «Танышыу» темаһы буйынса өйрәнелгән һүзҙәрҙе әүземләштерәү, лексиканы яңы һүзҙәр менән байытыу, дәрәжә менән танышыу, һүзҙәр, һөйләмдәр, шиғырҙар һәм кыска текстар укыу. Текстарҙы укыу (укытыусы күрһәтмәһе буйынса һәм һайлап). «Дуһың менән таныштыр» уйынын өйрәнеү. «Һин кем?» («Һез кем?»), «Һинең исемен нисек?» («Исемен кем?»), «Һезҙең исемен нисек?» («Исемен кем?»), «Уның исемен нисек?» («Уларҙың исемен кем?»), «Һин кайҙа йәшәйһең?» һорауҙарын үзлөштөрөү, яуап бирергә өйрәнеү. LearningApps, ЯКЛАСС. платформаларында эшләү.

Лингвистик белем нигеҙҙәре. Өндәр һәм хәрәфтәр. Алфавитты, башкорт теленең үзенсәлекле өндөрөн кабатлау. Күнегеүҙәр эшләгәндә алфавитты кулланыу. Текстты һүзҙәргә бүлөү, һөйләмдә һүзҙәр һанын билдәләү. Һүзҙә тартынкыларҙы һәм һузынкыларҙы асыклау. Алмаш. Зат, һорау алмаштары. Алмаштарҙы телмәрҙә кулланыу.

Мин туғандарымды яратам.

Телмәрҙе үстөрөү. «Ғайлә» темаһы буйынса өйрәнелгән һүзҙәрҙе әүземләштерәү, лексиканы яңы һүзҙәр менән байытыу, өлгөгә таянып ғайлә ағзалары хақында хикәйәләр төзөү, ғайлә тураһында текстар тыңлау, тыңланған тексттың йөкмәткеһе тураһында тест тултырыу. Диалогтар укыу, бирелгән яуаптарға һорауҙар төзөү, өйрәнелгән лексиканы файҙаланып, кыска диалогтар короу. Һүзьяһалыш моделә һәм бирелгән өлгө буйынса диалогта өйрәнелгән һүзҙәрҙе кулланылыу. Сюжетлы картиналар буйынса һөйләмдәр, кыска текстар төзөү.

Лингвистик белем нигеҙҙәре. Һүзьяһалыш моделә: төзөү- се, бейеү -се, теген -се, балык- сы, языу -сы, курай -сы. «Минең, һинең, уның», «Безҙең, һезҙең, уларҙың» эйәлек алмаштары. («Безҙеке, һезҙеке, уларҙыкы»). Синтаксис. Раһлаусы һәм һорау һөйләмдәр, һөйләм аҙағында тыныш билдәләре. Һүз

төркөмдөрененң һөйләм кичәктәренән айырмаһы. Һөйләм азағында тыныш билдәһен һайлау.

Мәктәп тормошом һәм мауығыузарым.

Телмәрзе үстөрөү. «Мәктәп» темаһы буйынса өйрәнелгән һүзәрзе әүземләштерөү, лексиканы яңы һүзәр менән байытыу. «Минең мәктәбем ниндәй?», «Яраткан шөгөлөң ниндәй?» һораузарын үзләштерөү һәм яуап бирергә өйрәнөү, өлгө буйынса яраткан шөгөлдөрөң тураһында бәләкәй генә текстар, кыскаса диалог-һораузар төзөү. Мәктәп тормошо һәм шөгөлдөрө тураһындағы текстар буйынса әңгәмәләшөү осталығын үстөрөү. Тексты һайлап һөйләү. Тәкдим ителгән тема буйынса проект эше, анализлау һәм дөйөмләштерөү, үз эшең менән таныштырыу.

Лингвистик белем нигеззәрө. Морфология. Исөм һүз төркөмө. һүзәрзе һүз төркөмдөрө буйынса төркөмләү. Телмәрзә исөмдәрзө кулланыу. «Кем?» «Нимә?» һораузарына яуап биргән исөмдәрзө айырыу. Исөмдәрзөң һан һәм зат менән үзгәрөүө.

Дуһтар менән уйнарга барам.

Телмәрзө үстөрөү. Балалар уйындары тураһында шиғырзы тыңлап аңлау. Өйрәнелгән темаға ярашлы, лексик берәмектәрзө, «Был нимә?» Нимә ул?», «Был кем?» «Миңә нимә кәрәк?», «Нимә эшләргә?», «Нимә эшлэй?» («Нимә эшлэйбөз?»), «Нимә эшлэйбөз?» («Ни эшлэйбөз?»), «Кайза нимә эшлэйбөз?» һораузарын үзләштерөү, яуап бирергә өйрәнөү. Телмәрзә үзләштерелгән һүзәрзө кулланыу, терәк һүзәр буйынса тексты һөйләү, берлектәге уйындар тураһында кыскаса диалогтар төзөү. Деформацияланған һөйләмдәрзө тергезөү, һөйләмдә һүзәр тәртибен кабатлау. Һаулык һаклау тураһында текстар укыу. Балалар халык уйыны (укытыусы һайлауы буйынса) менән танышыу.

Лингвистик белем нигеззәрө. Синтаксис. Һөйләмдең баш кичәктәрө. Һөйләмдәге һүзәр тәртибө. Кылым. «Нимә эшләргә?», «Нимә эшлэйбөз?» «Кайза нимә эшлэйбөз?» һораузарына яуап биргән кылымдарзы танырға өйрәнөү.

Тирә-як донъяны өйрәнәм

Телмәрзө үстөрөү. Тексты тыңлау, фекер алышыу, тыңланған текстың йөкмәткеһө буйынса һораузарға яуап бирөү, лексиканы тема буйынса яңы һүзәр менән байытыу. «Ниндәй?», «Кайза?», «Касан?» һораузарына яуап бирергә өйрәнөү. Өйрәнелгән һүзәрзө һәм фразаларзы кулланыу, текстарзы укыу, һораузарға яуаптар төзөү, һораузар, план буйынса һөйләү. Деформацияланған текстарзы тергезөү, һүзлек диктанттары языу.

Ағастарзың, үлэндәрзең, бөжәктәрзең, коштарзың атамаларын рус теле менән сағыштырып өйрәнәү. Бирелгән хәл һәм тема буйынса диалогик һәм монологик текстар төзәү күнекмәһен камиллаштырыу.

Лингвистик белем нигеззәре. “Сифат” һүз төркөмө. Сифаттарзың мәғәнәһен билдәләү һәм уларзы телмәрзә куллана белеү. «Ниндәй?» һорауларына яуап биргән кушма исемдәрзә айырыу. Ниндәй? һорауы һәм кылым, Кайзан? һорауы һәм кылым, Кайза? һорауы һәм кылым һүзбәйләнештәрән өйрәнәү.

Белемде контролләү. Өйрәнелгән материалды кабатлау, хаталар өстөндә эш, проекттар төзәү.

3-сө класс

Танышыуға шатбыз!

Телмәрзә үстәрәү. Был тема буйынса өйрәнелгән һүззәрзә әүземләштерәү, «Һин кайзан?» һорауын бирә белеү һәм уға яуап кайтарыу, кәрәкле мәғлүмәтте табуу, телмәрзә эзер клише кулланыу, интоцияны дәрәс аңлау. Танышыу тураһындағы текстар тыңлау. Тыңланған текст буйынса һөйләмдәрзә тулыландырыу. Дәрәсләктәге текстарзы укыу, орфоэпик укыу нормаларын камиллаштырыу. Деформацияланған текстарзы тергезәү, анкеталар тултырыу. Өйрәнелгән фразаларзы кабатлау, телмәрзә яңы һүззәр менән байытыу, балалар әсәрзәрәнәң персонаждары (исеме, йәше) менән танышыу. Телмәрзә башкорт телмәр этикетының типик фразаларын кулланыу. Телмәрзәң диалогик һәм монологик формаларын үстәрәү.

Лингвистик белем нигеззәре. Һөйләмдәрзәң төрзәрән кабатлау. Һөйләмдән баш һәм әйәрсән киҫәктәрә.

Белем алам

Телмәрзә үстәрәү. Телмәрзә өйрәнелгән һүззәрзә әүземләштерәү, мәктәп, дәрәстәр тураһындағы текстарзы тыңлау.. Диалогик телмәрзә үстәрәү: тәкдим ителгән ситуация буйынса диалогтар төзәү, диалогтарзы трансформациялау: өстәү һәм дауам итеү. Һораулар буйынса һөйләү. Укытыусы тәкдим иткән һүзлектәрзән мәғлүмәт эзләү. «Нимәһез?» һорау формаһын үзләштерәү, дәрәс укыу оҫталығын үстәрәү. Һайланма укыу, башкорт теленәң орфоэпик нормаларын үтәү. «Туған тел донъяһы» порталында интерактив уйындар.

Лингвистик белем нигеззәре. Һүззәң тура һәм күсмә мәғәнәһе. Синонимдар. Антонимдар. Омонимдар.

Мине уратқан донъя

Телмәрзе үстөрөү. Яңы һүзәрзе өйрәнеү, тирә-як донъя тураһында һөйләмдәр төзөү. Парлап эш: өйрәнелгән текстар буйынса һораузар һәм яуаптар төзөү. “Карға буткаһы” халык байрамы.

Лингвистик белем нигеззәре. Тамырзаш һүзәр. Исем. Исемдәрзең килеш менән үзгәрәүе.

Минең яраткан йыл мизгелем

Телмәрзе үстөрөү. Үсемлектәр, хайуандар донъяһы, Башкортостан тәбиғәте менән танышыу. Ағастарзың, үләндәрзең, бөжәктәрзең, коштарзың атамаларын рус телендәге атамалары менән сағыштырып өйрәнеү. Телмәрзе үстөрөү: эзер һораузар буйынса монологтар һәм диалогтар төзөү. Аңлау күнекмәләрен камиллаштырыу: төрлө жанрзағы текстарзы тыңлау, терәк һүзәр буйынса тыңланған текстың йөкмәткеһен билдәләү. Йыл мизгелдәре тураһында текстарзы аңлап укыу. Йыл мизгелдәре, мизгел күренештәре тураһында таблица һәм анкета тултырыу. Деформацияланған тексты тергезеү. “Нардуған” байрамы.

Лингвистик белем нигеззәре. Исемдәрзең килеш менән үзгәреше.

Минең гардеробым

Телмәрзе үстөрөү. Гардероб предметтарын, предмет билдәләрен аңлаткан яңы һүзәрзе өйрәнеү, һөйләшеүзә өйрәнелгән һүзәрзе файзаланыу, шул һүзәр менән диалогтар һәм монологтар төзөү. «Сөнки» теркәүесен диалогтарза кулланыу. Тема буйынса текстар укыу, орфоэпик укыу күнекмәләрен үстөрөү. Тексты тыңлап кабул итеү, тыңланған текст буйынса анкета тултырыу. Яраткан кейемен тураһында кыска топик төзөү, тәкдим ителгән шаблон һәм терәк һүзәр буйынса үз кейемендә һүрәтләү. «Күпме?» һорауын өйрәнеү, һандар менән танышыу, 1-100 иҫәпте кабатлау. “Йәшерәм яулык” балалар уйыны.

Лингвистик белем нигеззәре. Сифат. Сифаттарзың сағыштырыу дәрәжәһе. Алмаш. Алмаштарзың килеш менән үзгәрәүе. һан. Төп һәм рәт һандары.

Мин сәйәхәтсе

Телмәрзе үстөрөү. Төрлө ял төрзәрен билдәләүсе яңы һүзәр менән танышыу, телмәрзә әүземләштерәү. Сәйәхәттәр тураһындағы текстарзы тыңлау, кулланылған кылымдар буйынса сәйәхәт ваҡытын билдәләү. Тәкдим ителгән репликаларға ярашлы сәйәхәт тураһында диалогтар һәм топиктар төзөү. Текстарзы пауза һәм дөрөҫ интонация менән йүгерек укыу, төрлө сығанактарзан кәрәкле мәғлүмәттә эзләү. Укылған текстың йөкмәткеһен иллюстрацияға, планға таянып һөйләү. Рус теленән башкорт теленә яраклаштырылған текстар тәржемәһе. Кылымдың өйрәнелгән замандарын кулланып, һүзбәйләнештәр төзөү.

Лингвистик белем нигеззәре. Кылым. Кылымдың заман менән үзгәрәүе: үткән, хәзерге, киләсәк заман.

Белемде контролләү. Өйрәнелгән материалды кабатлау, контроль эш, хаталар өстөндә эшләү, проект эштәре

4-се класс

Көн һайын мәктәпкә йөрөйөм

Телмәрзе үстәрәү. Үтелгән материалды кабатлау, тема буйынса репликалар менән алмашыу, лексиканы тема буйынса яңы һүзәр менән байытыу, диалогтарза ятланған клишелар һәм дежур фразалар кулланыу. Башкорт теле, уның төрки телдәр системаһында тоткан урыны, Башкортостан Республикаһында уның статусы тураһында дөйөм мәғлүмәттең кабатланыуы. «Миңә ниндәй дәрес окшай?» һорауын өйрәнәү, яуабын нигезләү, схема буйынса һөйләмдәр төзәү. Башкорт шағирзанының һәм язуысыларының әсәрзәренән өзөктәр менән танышыу. Башкорт теленең орфоэпия кағизәләрен, лексикаһы тураһында дөйөм мәғлүмәттәрзе өйрәнәү. «Кем? Нимә?», «Мин нимә укырға яратам?» тигән һорауға яуап биргән һүзәр менән танышыу, «Мәктәптә нимә тураһында һөйләшәбез?», кәрәкле һүз формаларын файзаланып монологик телмәрзе үстәрәү, дуһтар хақында диалогтар төзәү, дуһтарзы һүрәтләү, телмәрзә исемдәрзе кулланыу.

Лингвистик белем нигеззәре. Үтелгән материалды кабатлау. Тел тураһында дөйөм мәғлүмәт. Исем һүз төркөмө. Яңғызлык һәм уртаклык исемдәр. Исемдәрзең һан менән үзгәреше.

Мин ғаиләмде яратам.

Телмәрзе үстәрәү. Ғаилә тураһындағы тексты тыңлап аңлау. Туғанлыктың яңы терминдары менән танышыу, туғандарзың исемен, йәшен һорау, тышкы киәфәтен һүрәтләү, ғаилә тураһында һөйләргә өйрәнәү. Контекст буйынса һүзәрзең мәғәнәһен билдәләү йәки һүзлек, Интернет һ.б. ярзамында асыклау. Башкорт һәм рус шағирзаны, язуысыларының әсәрзәренән өзөктәр укыу. Баланың ыңғай сифаттарын сағылдырған сифаттар менән танышыу. «Ниндәй?» һорау алмашын файзаланып, һорауға яуап әзерләү. Өйзә, бүлмәне һүрәтләү, телмәрзә сифаттарзы кулланыу, дәрес темаһы буйынса һораузар бирә белеү. Һөйләшә, яңынан һорай, телмәрзә ятлаған һүзәрзе һәм һүз формаларын куллана, русса-башкортса һүзлекте файзаланып, үзәренең өйзәге йөкләмәләре тураһында текст төзөй белеү. “Сәмбөлә” байрамы (уңыш байрамы).

Лингвистик белем нигеззәре. Исемдәрзең эйәлек аффикстары менән үзгәреүе. Сифат дәрәжәләре тураһында үтелгәнде кабатлау. Сифаттарзың язылышы.

Ватаным тураһында һөйләйем.

Телмәрзе үстөрөү. Яңы лексика менән танышыу, уны телмәрзә әүземләштерөү. Урамыбыз, тыуған йортобоз, зур һәм бәләкәй Ватаныбыз, планетабыззың кояш системаһында тоткан урыны тураһында текстар төзөү. Тыуған яктың яраткан урындары, үз ихатаһының балалары тураһында хикәйәләү. Башкорт һәм рус шағирзары, языусыларының әсәрзәрен, башкорт фольклоры өлгөләрен укыу. Шаблон буйынса һәм шаблонһыз кыска текстар һәм диалогтар төзөү, үз фекереңде белдерә белеү. ”Тирмә” балалар уйыны. Төрлө платформаларза эшләү (LearningApps, ЯКласс).

Лингвистик белем нигеззәре. Алмаш. Алмаштар тураһында өйрәнелгән материалдың кабатланыуы. Зат, күрһөтөү, эйәлек, һорау алмаштары. Алмаштарзы дөрөс языу кағизәләре.

Ауылда/калала йәшәйем

Телмәрзе үстөрөү. Тема буйынса яңы һүззәр һәм һүзбәйләнештәр үзләштерөү, Башкортостандың, Өфөнөң иштәлекле урындары менән танышыу. Ауыл һәм кала тормошо тураһында әңгәмә, диалог короу, ауыл/кала тураһында бәйләнешле текстар төзөй белеү. Республика калалары һәм ауылдары, баксалағы үсемлектәр тураһында хикәйәләр. Өйрәнелгән һүззәрзе файзаланып, үзенәң районы һәм республикаһының иштәлекле урындары тураһында текстар төзөү. Төрлө платформаларза эшләү (LearningApps, ЯКласс).

Лингвистик белем нигеззәре. һан (өйрәнелгән материалдың кабатланыуы). Ябай һәм составлы һандар. һандарзың разряды: рәт, йыйыу, тәртип һандары. һандарзы дөрөс языу кағизәләре.

Һауа торошо һәм йыл мизгелдәре тураһында һөйләшәбез.

Телмәрзе үстөрөү. Кызыл китапка индерелгән үсемлектәрзе һәм хайуандарзы, йыл мизгелдәре атамаларын өйрәнөү. Яңы лексиканы үзләштерөү, тәкдим ителгән текстар буйынса эшләү, тәбиғәттә үзәнде тотоу кағизәләре, тыуған төйәктең тәбиғәтен һаклау тураһында яңы текстар төзөү. Балаларзың кышкы, язғы, йәйге, көзгө уйындары. Йолалар һәм ғөрөф-ғәзәттәр тураһында әңгәмәләр. Был йолаларзың бөгөнгө көндәге әһәмиәте. Телмәрзе тыңлай белеү, текстарзы дөрөс укыу, тема буйынса диалог короу һәләтен үстөрөү.

Лингвистик белем нигеззәре. Рәүеш. Рәүештәрзең сифаттарзан айырмаһы

Төрлө нәмәләр тураһында һөйләшәбез.

Телмәрзе үстөрөү. Киләсәккә пландар тураһында текстарзы тыңлап аңлау. Тема буйынса яңы лексиканы үзләштерөү, уларзы телмәрзә әүземләштерөү, киләсәккә пландар, үз хыялың тураһында текстар төзөү. Әзер өлгө буйынса, терәк һүззәргә таянып, диалог төзөү. Төрлө платформаларза эшләү. “Һабантуй” байрамы.

Лингвистик белем нигеззәре. Кылым. Һөйләмдә кылымдарзың урыны. Кылымдарзың зат менән үзгәрөүе.

Һатып алырға өйрәнәм.

Телмәрзе үстөрөү. Азык-түлек, кейем-һалым атамалары менән танышыу, тауар һатып алғанда этикет кағизәләрен үзләштерөү, был тема буйынса аралашыу. Телмәрзә хәзерге заман кылымдарын кулланып, мода тураһында текстар төзөү. Тәкдим ителгән диалогтар буйынса эш, өлгө буйынса диалогтар төзөү, өйрәнелгән лексиканы әүземләштерөү. Аралашыу барышында башкорт телмәр этикеты үзенсәлектәрен һаклау. Тәкдим ителгән тема буйынса текстар языу. Планға һәм терәк һүззәргә таянып, кыска хикәйәләр төзөү. Төрлө мәғлүмәт сығанактарын эзләү, схемалар кулланыу, хаталарзы төзөтөү. “Буяу һатам” балалар уйыны.

Лингвистик белем нигеззәре. Кылым. Кылымдың кире формаһы. Кылымдың замандары. Үтелгән материалды кабатлау.

Белемде контролләү. Өйрәнелгән материалды кабатлау, контроль эш, хаталар өстөндә эшләү, проект эштәре.

“БАШКОРТОСТАН РЕСПУБЛИКАҢЫНЫҢ ДӘҮЛӘТ (БАШКОРТ) ТЕЛЕ” УКЫУ ПРЕДМЕТЫН БАШЛАНҒЫС ДӨЙӨМ БЕЛЕМ БИРЕҮ КИМӘЛЕНДӘ ҮЗЛӘШТЕРӨҮЗЕҢ ПЛАНЛАШТЫРЫЛҒАН ҺӨЗӨМТӘЛӘРЕ

ШӘХСӘН ҺӨЗӨМТӘЛӘР

Башланғыс мәктәпте тамамлаусы укыусыларзың “Башкортостан Республикаһының дәүләт (башкорт) теле” укыу предметын үзләштерөүең **шәхсән һөзөмтәләре:**

- укыусыларзың рухи киммәттәргә таянып эш итергә әзер булыуы һәм түбәндәге өлкәләрзә шуларға нигезләнгән тәүге эшмәкәрлек тәжрибәһен туплауы:

Граждандык-патриотик тәрбиәлә:

- Тыуған иленә – Рәсәйгә, йәнтөйөгәнә, тыуған еренә, тәбиғәткә ихтирамлы мөнәсәбәте, һөйөүе һәм хөрмәт итеүе;
- дәүләт (башкорт) телен тирә-якты танып-белеү коралы итеп таныуы;

– донъяны күп телле һәм күп мазәниәтле йәмғиәт итеп кабул итеүе, үзен Рәсәй Федерацияһының гражданы итеп тойоп, халкының һәм Рәсәйҙең гражданы булыуын аңлауы;

– тыуған илебезҙең, республиканың үткәненә, бөгөнгөнә һәм киләсәгенә битараф булмауы;

– үз халкын һәм шул ук вақытта башка халыктарҙы ихтирам итеүе, икенсе халыктарҙың тарихына, мазәниәтенә хөрмәт менән карауы, төрлө милләт вәкилдәренә ыңғай карашы;

– һәр кешенә йәмғиәтебезҙең вәкиле итеп кабул итеүе, мөнәсәбәттәрҙе эзәп-әхлак канундарына таянып короуы.

Эзәп-әхлак тәрбиәһендә:

- һәр кешенәң шәхес булыуын таныуы;

- башкаларға карата игтибарлы һәм ихтирамлы булыуы;

- кешеләргә физик һәм әхлаки зыян килтерегә йүнәлтелгән кылыктарҙы кабул итмәүе;

- әхлаки тәртип кағизәләрен белеүе: оялыу, ғафү үтенеү, тартыныу һ.б.

- укыу һөзөмтәләре, эшләгән эштәрең өсөн яуаплылык тойоуы;

Эстетик тәрбиәлә:

- үз халкының һәм башка халыктарҙың традицияларына һәм ижадына, төрлө сәнғәт төрҙәренә, мазәниәткә кызыкһыныуы, уларҙы хөрмәт итеүе;

- художестволы эшмәкәрлек төрҙәре аша үз-үзен танытыуға ынтылышы;

Фәнни белемдәң киммәттәре:

- танып-белеүҙә үз аллылығы, кызыкһыныусанлығы, әүземлеге, инициативалылығы;

- дөйөм күзаллауының, фекерләүенең, хәтеренең үсеше.

Ошо һөзөмтәләргә ирешәү сараһы булып дәрәслектең текстары, текстка бирелгән һорауҙар һәм биремдәр, эшмәкәрлек нигезендә укыту технологияһы һ.б. тора.

МЕТАПРЕДМЕТ ҺӨЗӨМТӘЛӘРЕ

Укыусыларҙың “Башкортостан Республикаһының дәүләт (башкорт) теле” укыу предметын үзләштерегүенең метапредмет һөзөмтәләре булып түбәндәге универсаль укыу эшмәкәрлеге төрҙәренәң формалашкан булыуы тора.

Танып-белеү универсаль эшмәкәрлеге

Нигез логик эшмәкәрлек:

- төрлө тел берәмектәрен сағыштырыу, окшаш һәм айырмалы яктарын табуы;

- укыу мәсьәләһен сисеү өсөн кәрәкле мәғлүмәтте эзләп таба белеү, эзер алгоритм буйынса эште ойоштороу;

Нигез тикшеренеү эшмәкәрлеге:

- укытыусы ярзамында максатты билдәләү, телмәр ситуацияһын үзгәртеүгә планлаштырыу;

- төрлө эш варианттарын сағыштырыу, эзер планға таянып проект төзөү;

- тел материалын күзәтеү нигезендә һығымталар яһау һәм уларҙы иҫбатлау;

Мәғлүмәт менән эшмәкәрлек:

- мәғлүмәт сығанағын һайлай, кәрәкле һүзлектә таба белеү;

- бирелгән алгоритм буйынса тәкдим ителгән мәғлүмәтте күрһәтелгән сығанактарҙан таба белеү;

- укытыусы тәкдим иткән ысул менән тикшереп, дөрөҫ мәғлүмәтте ялған мәғлүмәттән айыра белеү;

- Интернеттан мәғлүмәт эзләүгә хәүефһезлек кағизәләрен үтәү;

- укыу мәсьәләһенә ярашлы мәғлүмәтте анализлау һәм текст итеп, график форматта, аудио аша бирергә өйрәнеү;

- таблица, схема аша бирелгән лингвистик мәғлүмәтте аңлау, үз аллы төзөлгән таблица ярзамында мәғлүмәтте еткерәү.

Башланғыс мәктәпте тамамлауға, укыусыларҙа түбәндәге **коммуникатив универсаль укыу күнекмәләре** формалаша:

Аралашыу:

- таныш мөхиттә аралашыу шарттары һәм максаттарына ярашлы, хистойғоларҙы сағылдыра белеү, әңгәмәсегә ихтирам менән карау, диалог алып барыу кағизәләрен теүәл үтәү;

- төрлө караштар булыуын таныу;

- үз фекереңде матур итеп әйтә һәм иҫбатлай белеү;

- телмәр ситуацияһына ярашлы телдән телмәр өлгөһө төзөй белеү;

- проект төзөүгә, тикшеренеү эше барышында парлап һәм төркөмләп эшләүгә һөҙөмтәләре тураһында сығыш яһай белеү,

- сығыш өсөн иллюстратив материал һайлай белеү.

Уртаҡ эшмәкәрлек:

- стандарт ситуацияларҙа укытыусы ярзамында кыска вақытлы һәм оҙайлы максаттар куя белеү;

- уртаҡ эшмәкәрлектен максатын кабул итеү, ролдәрҙе бүлешәү, эшмәкәрлек барышында һөйләшә һәм килешә белеү;

- етәкселек итергә һәм буйһона белергә, конфликтты үз аллы сисергә эзер булыу;

- эштең бүленгән өлөшөн яуаплы итеп башкара һәм дөйөм һөзөмтәгә индергән өлөшөндө баһалай белеү;

- тәкдим ителгән өлгөгә ярашлы бергәләп проект эштәрен башкара белеү.

Регулятив универсаль укыу эшмәкәрлеге

Үзеңде ойштороу:

- укыу эшмәкәрлегенә максатын үз аллы билдәләй, эштең эзмә-эзлелеген, һөзөмтәләргә баһалай белеү;

- һөзөмтәгә ирешү өсөн укыу мәсьәләһен сисеүзә планлаштыра белеү;

- укытыусы менән берлектә укыу проблемаһын сисеүзәң планын төзөү;

- дәрестәң максатына ярашлы план буйынса эшләү, хаталарҙы төзәтә белеү;

- эшмәкәрлектәң эзмә-эзлелеген төзөй белеү.

Үз-үзеңде контролләү:

- укыу эшмәкәрлегендәге уңыштарҙы һәм уңышһыҙлык сәбәптәрен анализлай, телмәр хаталарын һәм орфографик хаталарҙы төзәтә белеү;

- укытыусы менән диалог барышында эште баһалауҙың критерийҙарын асыҡлау, шул критерийҙарға ярашлы үзендәң һәм иптәштәреңдәң эшен баһалай белеү;

– мәғлүмәт сығанактарындағы күрһәтмәләргә ярашлы эшләй белеү, эште планлаштырыуға һәм контролләүгә кағизәләргә иштә тоттоу;

– телдән һәм язма телмәрҙә эш алымдарын белеү;

– иптәштәреңдәң һәм укытыусының эшенә биргән баһаһын аңлап кабул итеү.

Предмет һөзөмтәләре

«Башкортостан Республикаһының дәүләт (башкорт) теле» предметы буйынса предмет һөзөмтәләре башланғыс дөйөм белем биреү кимәлендә түбәндәгеләргә тәьмин итә:

- Башкортостан Республикаһының дәүләт (башкорт) теленәң статусын һәм әһәмиәтен аңлау, Башкортостан Республикаһының дәүләт (башкорт) телен өйрәнәүгә мотивация булдырыу: милләт-ара аралашыу өсөн Башкортостан Республикаһының дәүләт (башкорт) теленәң әһәмиәтен аңлау.

- дәүләт (башкорт) теленәң фонетикаһы, лексикаһы, грамматикаһы, орфографияһы һәм пунктуацияһы тураһында башланғыс белемдәң формалашыуы, шулай ук алған белемдә телмәр эшмәкәрлегендә: башкорт теленәң өндәрен һәм һүзәрәнен тел нормаларына ярашлы, фонетик хатаһыз әйтеү һәм һөйләү; телмәрҙә өйрәнелгән материал сиктәрендә үзләштерелгән лексиканы

кулланыу; күләме буйынса зур булмаған диалогтар төзөү; телмәр этикетының өйрәнелгән формулаларын файзаланып, телмәр аралашыуында катнашыу;

- дәүләт (башкорт) телендә телмәр эшмәкәрлегенең бөтә төрзәренең формалашыуы һәм үсеше:

Тыңлау (тыңлау): төрлө сығанактарзан яңғыраған телмәргә төшөнөү(укытыусы, класташтар, теле- һәм радиотапшырыузар);

Һөйләшеү: телмәр өлгөләрен тергезеү, көнкүреш, укыу темаларына диалогтарза, тыңлаған йәки укыған текстар буйынса фекер алышыуза катнашыу; шиғырзарзы яттан һөйләү;

Укыу: өйрәнелгән тел материалында төзөлгән зур булмаған текстарзы кыскырып укыу;

Языу: телмәр өлгөләрен күсереп языу, тексты һүрәтләү һәм унан һүззәр, һүзбәйләнештәр, укыу мәсьәләһенә ярашлы һөйләмдәр язырға; зур булмаған язма эштәрзе һәм ижади эштәрзе башкарыу.

Предмет һөзөмтәләре

“Башкортостан Республикаһының дәүләт (башкорт) теле” укыу предметын 1-се класта өйрәнәүзең һөзөмтәләре

Лингвистик белем нигеззәре

Укыусы түбәндәгеләрзе өйрәнә:

- башкортса өндәрзе һәм хәрәфтәрзе айырырға, өндәргә кылыккырлама бирергә: һаңғырау/яңғырау, парлы/парһыз, бирелгән нигез буйынса өндәрзе төркөмләргә; һүззең, һөйләмдәрзең өн схемаһын төзөү;

Укытыу өсөн төп төшөнсәләрге билдәләргә: һүз, өн, һузынкы һәм тартынкы өндәр, өн билдәһе, квадрат, түңәрәк йәки хәрәф;

- башкорт алфавиты хәрәфтәрен атарға, башкорт теленең үзенсәлекле хәрәфтәрен һәм өндәрен рус теле менән сағыштырырға;

- һөйләмдәрзе, текстарза йәки диалогтарза төшөп калған һүззәрзе өстәп язырға;

- һөйләм башында зур хәрәф языузы һәм исемдәрзе, һөйләм азағындағы һөктәне, интонация буйынса һорау йәки өндәү тамғаһын асыкларға;

- раһлау, һорау һәм өндәү һөйләмдәрзе билдәләргә;

- башкорт телендәге тексты күсереп алырға, уға кәрәкле һүззәр өһтәргә;

- өлгө буйынса таблица, ябай анкета тултырырға.

Телмәр үһтерәү

Укыусы түбөндөгеләрзе өйрөнә:

- укытыусының, класташтарының һораузарына яуап бирергә, күргәзмәлеккә таянып, ябай текстарзың мәғәнәһен аңларға;
- укытыусының аңлатмаларын, таныш лексик-грамматик материалға таянып төзөлгән текстарзың йөкмәткеһен ишетергә һәм аңларға;
- тематик һәм сюжетлы һүрәттәр, өйрәнелгән лексик темаларға бирелгән ситуация буйынса 4-6 репликанан торған диалог алып барырға.
- - Ә, Ө, Е һузынкыларын, асык һәм ябык типтағы ижектерзе, дифтонгыларзы укыу, языу кағизәләрен белергә;
- һүзәрзе ижектергә бүлергә, һүзәге ижектерзең һанын билдәләргә;
- һүзәрзә һәм фразаларза дөрөс басымды, дөйөм интонацияны һакларға;
- һөйләмдә һүз тәртибен дөрөс төзөргә; телмәр этикеты кағизәләрен файзаланырға (башланғыс кимәлдә);
- репликаларзы башкортсанан руссаға тәржемә итергә;
- балалар фольклоры әсәрзәрен, шиғырзарзы һәм йырзарзы яттан һөйләргә;
- өлгө буйынса предметтың, һүрәттең бәләкәй генә тасуирламаһын язырға;
- текска, һүрәткә кағылышлы һораузарға яуап бирергә;

2-се класс

Лингвистик белем нигеззәре

Укыусы түбөндөгеләрзе өйрөнә:

- күнегеүзәр эшләгәндә алфавитты файзаланырға;
- текстан һүзәрзе, һүзбәйләнештәрзе, ябай һөйләмдәрзе язып алырға;
- бирелгән һүзьяһалыш моделдәре буйынса яңы һүзәр яһарға (тамыр +сы, -се: балык-сы, языу-сы, курай –сы, төзөү -се, бейеү -се, теген -се);
- һүззе, һөйләмдә, деформацияланған тексты тергезергә;
- һөйләмдең баш киҫәктәрен дөрөс билдәләргә;
- һөйләм азағында тыныш билдәһен дөрөс куйырға;
- исемдәрзе һан һәм зат менән үзгәртергә;
- алмаштарзы телмәрзә дөрөс кулланырға;
- сифаттарзың, кылымдарзың мәғәнәһен дөрөс билдәләргә һәм уларзы телмәрзә кулланырға;
- һүзлек диктанттарын язырға;

- кәрәкле һүзәрзе куйып, һөйләмдәрзе күсереп язырға;
- өлгө буйынса таблица тултырырға.

Телмәр үстөрөү

Укыусы түбәндәгеләрзе өйрәнә:

- башкорт теленең өндәрен, һүзәрән, һүзбәйләнештәрән, һөйләмдәрән, һөйләмдәрзең интонацияһын һәм хис-тойғоларға бай булыуын айырырға һәм уларзы аңларға;

- үзе, ғаиләһе, дуһы, мәктәбе тураһында кыскаса һөйләргә;
- планға ярашлы картина буйынса кыска хикәйә язырға;
- терәк һүзәр буйынса, планға ярашлы, тексты һайлап һөйләргә;
- диалогтар һәм зур булмаған монологтар төзөргә; өйрәнелгән һораузар бирергә һәм уларға яуап кайтарырға;

3-сө класс

Лингвистик белем нигеззәре

Укыусы түбәндәгеләрзе өйрәнә:

- эйәлек килештәге исемдәр менән һүзбәйләнештәр төзөргә;
  - синонимдарзы, антонимдарзы, омонимдарзы айырырға;
  - төрлө һүзлектәрзән кәрәкле мәғлүмәтте табырға;
  - һүзәрзең тура һәм күсмә мәғәнәһен аңларға;
  - алмаштарзы килештәр менән үзгәртергә;
  - башкорт һәм рус телдәрәндә сифаттарзың айырмаһын билдәләргә;
- телмәрзә сифаттарзы дөрөс кулланырға;
- кылымдарзы заман менән үзгәртергә (хәзерге, үткән, киләсәк);
  - һандың мәғәнәһен билдәләргә һәм телмәрзә дөрөс кулланырға;
  - һөйләмдең баш һәм эйәрсән киҫәктәрән айырырға.
  - тыңланған текст буйынса анкета тултырырға.

Телмәр үстөрөү

Укыусы түбәндәгеләрзе өйрәнә:

- 3-6 һөйләмдән (репликанан) торған диалогты аңларға һәм уны дауам итергә;
- тыңлаған текст буйынса һөйләмдәрзе тулыландырырға;
- үтелгән тема буйынса дәрәтләндрөү характерындағы диалог алып барырға һәм монолог төзөргә;
- бәләкәй текстарзы тасуири укырға һәм уларзың йөкмәткеһен аңларға;
- һораузар буйынса тексты һөйләргә;

- һөйләмдәрҙе башкорт теленән рус теленә тәржемә итергә;
- текст менән эшләргә: исем бирергә, тәкдим ителгән текстарға план төзөргә;
- дуҫка кыҫка хат язырға (өйрәнелгән тематика сиктәрендә);

4-се класс

Лингвистик белем нигеҙҙәре

Укыусы түбәндәгеләрҙе өйрәнә:

- -исемдәрҙең килеш формаларын, эйәлек аффикстарын айырырға;
- тәртип, йыйыу һандарын айырырға, уларҙы телмәрҙә кулланырға;
- ябай һәм кушма һандарҙы айырырға, уларҙы телмәрҙә кулланырға;
- сифаттарҙы рәүештәрҙән айырырға;
- һөйләмдәрҙә кылымдарҙың заман формаларын айырырға, һөйләмдәге урынын билдәләргә;
- телмәрҙә һәм языуҙа кылымдарҙың кире формаһын кулланырға;
- - күрһәтелгән схема буйынса һөйләмдәр төзөргә;
- зур булмаған диктант язырға;

Телмәр үстөрөү

Укыусы түбәндәгеләрҙе өйрәнә:

- диалог корорға, кабатлап һорарға,
- телмәрҙә ятланған һүзҙәрҙе һәм һүз формаларын кулланырға; өйрәнелгән һорауҙарға яуап бирергә;
- орфоэпия кағиҙәләрен үтәп йүгерек укырға;
- һүзҙең мәғәнәһен текст буйынса билдәләргә йәки һүзлек, Интернет һ.б. ярҙамында аныкларға;
- бирелгән тема буйынса зур булмаған текстар һәм монологтар төзөргә;
- планға һәм терәк һүзҙәргә таянып кыҫка хикәйәләр язырға;
- укыу һәм көндәлек аралашыу шарттарында телмәр этикеты нормаларын файҙаланырға;
- өйзәге бурыстары тураһында русса-башкортса һүзлектә файҙаланып, текст язырға;
- өйрәнелгән һүзҙәрҙе, телмәрҙең өйрәнелгән өлөштөрөн файҙаланып, тема буйынса текст төзөргә.

Тематик планлаштырыу
1 –се класс (34 сәғәт)

Тел бүлеге, тема	Программа йөкмәткеһе	Укыусыларҙың төп эшмәкәрлек төрө
Телмәргә әзерләү курсы (5 сәғәт)	«Башкортостан - минең тыуған ерем». Тел тураһында дөйөм төшөнсә	Укытыусы, дәреслек менән танышыу. Күп милләтле Башкортостан Республикаһы, дәүләт (башкорт) теле тураһында әңгәмә. Башкортостан Республикаһының һәм Рәсәй Федерацияһының дәүләт символдары менән танышыу. Башкортостан Республикаһы Рәсәй Федерацияһы картаһында. Башкортостан тураһында видеоролик карау.
	«Иҫәнләшергә өйрәнәбез». Һөйләү һәм язма телмәр	Кыска сәләмләү репликаларын тыңлап аңларға өйрөнөү. Сәләмләү һүзәрәһә өйрәтөү, укытыусы артынан телмәр формаларын кабатлау. Башкорттарза, рустарза, татарзарза, сыуаштарза, удмурттарза, маризарза, мордваларза һ.б. сәләмләү йолалары тураһында мәғлүмәт. Башкорт теленең үзенсәлекле өндәрен әйтергә өйрөнөү [һ, ғ, ҙ]. Рәсемдәрҙе карау һәм әкиәт геройҙарын билдәләү. Эш дәфтәрҙәрәндә язылған хәрәф, бизәк элементтарын язуу. Һөйләү һәм язма телмәр араһындағы айырмаларҙы билдәләү.
	«Әйзәгез, танышайык». «Исемен кем?» -	Танышыу репликаларын аңларға өйрөнөү. Укытыусы артынан телмәр клишеларын кабатлау. Текстты һөйләмдәргә, һөйләмдәрҙе һүзәргә, һүзәрҙе ижектергә таркатыу. «Исемен кем?» тигән һорауҙы өйрөнөү,

	<p>һорауын үзләштерергә һәм яуап корорға өйрәнеү. Һөйләм һәм һүз</p>	<p>яуап короу. Башкорттарза танышыу йолалары тураһында мәғлүмәт. Һөйләмдәрзә һүззәр һанын билдәләү.</p>
	<p>«Әйзәгез, танышайык». һорауын үзләштерәү. Яуап бирергә өйрәнеү. Ижек, өн һәм хәреф</p>	<p>Кыска ғына танышыу диалогтарын тыңлап аңларға өйрәнеү. «Һин кем?» һорауын үзләштерәү һәм яуап кайтарырға өйрәнеү. Һүззәрзә ижектәргә бүләү, һүззәгә ижектәр һанын билдәләү, айырым өндәрзә (һузынкылар һәм тартынкылар) айырыу. Һүззә өндәр һанын, уларзың характерын, эзмә-эзлелеген билдәләү, схема-моделен төзәү.</p>
	<p>«Әйзәгез, танышайык». «Был кем?», «Был нимә?» Башкорт теленәң үзенсәлекле өндәрә [ә, ө, ү]</p>	<p>«Һин кем?» тигән һорауын өйрәнеү, яуап төзәү, телмәрзә әүземләштерәү. Башкорт теленәң үзенсәлекле һузынкы өндәрән өйрәнеү [ә, ө, ү]. Өндәрзә характер билдәләре (айырым һәм һүз составында, төрлө позицияларза) буйынса билдәләү, хәрефтәр менән тамғалау. Дәрәслектең һүрәттәрә менән эшләү, сюжет нигезен асыклау, һүрәттең һәр персонажын табыу һәм билдәләү. Рәсемдәр буйынса кыска һөйләмдәр төзәү, уларзы төзәлгән схемалар менән сағыштырыу.</p>

<p>Мин танышам (5 сәғәт)</p>	<p>Алфавит. <i>Aa</i> хәрефен өйрәнәү</p>	<p>Дәрес теманы буйынса диалог тыңлау. Дәреслектән иллюстрациялары менән эш. «Хәйерле көн!», «Осрашканға тиклем!» телмәр клишеларын үзләштерәү, уларзы телмәрзә әүземләштерәү. Башкорт теленәң алфавиты менән танышыу. <i>A</i> хәрефен өйрәнәү, башкорт һәм рус телдәрәндә был өндәрзәң әйтелешәндә айырмаларзы билдәләү, һүззәң өн схеманын төзәү. Эш дәфтәрзәрәндә <i>Aa</i> хәрефен языу.</p>
	<p>«Һау булығыз!». <i>Oo</i> хәрефен өйрәнәү</p>	<p>Исәнләшәү һәм хушлашыу: «Сәләм!», «Һау булығыз!». Телмәр клишеланын кулланыу, телмәр этикеты кағизәләрән үзләштерәү. <i>Oo</i> хәрефен өйрәнәү, башкорт һәм рус телдәрәндә был өндәрзәң әйтелешәндә айырмаларзы билдәләү, һүззәң өн схемаларын төзәү. Эш дәфтәрзә <i>Oo</i> хәрефен языу. Дәреслек буйынса әкиәт иллюстрациялары менән эшләү.</p>
	<p><i>By</i> хәрефен өйрәнәү</p>	<p>Танышыу тураһындағы диалогтар тыңлау, һораузарға яуап бирәү. Парлап яңы диалог төзәү. Башкорт теленәң яңы үзенсәлекле өндәрә менән танышыу: ғ, с, һ, әйтелештәрән нығытыу. <i>By</i> хәрефен өйрәнәү, был өндә әйтеүзә башкорт һәм рус телдәрәндәге айырмаларзы билдәләү. Һүззәрзәң, һөйләмдәрзәң схемаларын төзәү. Эш дәфтәрзәрәндә <i>By</i> хәрефен языу, төрлө эштәрзә башкарыу.</p>
	<p><i>Ээ</i> хәрефен өйрәнәү</p>	<p>Танышыу тураһында кыска репликаларзы тыңлау, яңы лексиканы үзләштерәү. «Һинә нисә йәш?» һорауын өйрәнәү һәм «Миңә... йәш» тип яуап төзәү, телмәрзә әүземләштерәү. Башкорт теленәң үзенсәлекле</p>

		өндөрөн кабатлау. 1 - 10 иҫәбен өйрәнеү. Эә хәрефен өйрәнеү, башкорт һәм рус телдәрәндә был өндәрзең әйтелешендә айырмаларзы билдәләү. Һүззең өн схемаһын, һөйләмдәр схемаһын төзөү. Өйрәнелгән хәрефте языу, эш дәфтәрзәрәндәге эштәрзе башкарыу.
	<i>Вв</i> (у)хәрефен өйрәнеү Телмәр үстәрәү	Сюжетлы картина буйынса һөйләмдәр төзөү, өйрәнелгән һүззәрзе, өндәрзе кабатлау, укытыусы тәкдим иткән һөйләмдәрзең схемаларын төзөү. <i>Вв</i> хәрефен өйрәнеү, башкорт һәм рус телдәрәндә был өндәрзең әйтелештәге айырмаларзы билдәләү, эш дәфтәрзәрәндә языу, бирелгән күнегеүзәрзе эшләү.
Мин һәм минең ғаиләм (5сәғәт)	<i>Әә</i> хәрефен өйрәнеү	2-3 репликанан торған кысқа диалогты тыңлау, йөкмәткеһе тураһында әңгәмәләшеү. Тема буйынса яңы һүззәр менән танышыу, телмәрзә үтелгән лексиканы әүземләштерәү. Өлгө буйынса үзе тураһында топик төзөргә өйрәнеү. [Ә] өнөн өйрәнеү, һүз башында, уртаһында һәм азағында өндәрзең урынын билдәләү. Өйрәнелгән хәрефте эш дәфтәрзәрәндә языу. Парзарза һүззәрзең схемаһын төзөү, эштәрзе баһалау.
	<i>Өө</i> хәрефен өйрәнеү	Ғаилә тураһында диалогты диалогты тыңлау, йөкмәткеһе тураһында әңгәмәләшеү. Ғаилә ағзаларының исемдәре менән танышыу, телмәрзә яңы һүззәрзе әүземләштерәү. Өйрәнелгән башкорт алфавиты хәрефтәрәрен

		кабатлау. <i>Өө</i> хэрэfen өйрөнөү, эш дэфтэрзэрендэ хэрэфте языу. <i>Һүз</i> схемаларын төзөү буйынса төркөмдэрзэ эш.
	<i>Үү</i> хэрэfen өйрөнөү	Ғаилэ тураһында кыска репликаларзы тыңлау, репликаларзын йөкмөткеһе буйынса һораузарға яуап биреү. Тема буйынса өйрөнелгән һүззэрзэ кабатлау, телмэрзэ лексиканы әүземләштереү. <i>Үз</i> ғаиләһе тураһында һөйләмдәр төзөү, өйрөнелгән хэрэфтэрзэ кабатлау. <i>Үү</i> хэрэfen өйрөнөү, эш дэфтэрзэрендэ хэрэфте языу. [Ү] өнө булған тизәйткестэрзэ кабатлау. Дәреслектең иллюстрациялары менән эшләү.
	<i>Һһ</i> хэрэfen өйрөнөү	Дәрес темаһы буйынса аудиотексты тыңлау, йөкмөткеһе тураһында һораузарға яуап биреү. Яңы һүззәр менән танышыу, телмэрзэ яңы лексиканы әүземләштереү. <i>Үз</i> ғаиләһе тураһында өлгөгә таянып һөйләмдәр төзөү. <i>Һһ</i> (әйтелештә <i>х</i> өнө менән сағыштырыу) хэрэfen өйрөнөү. Өйрөнелгән хэрэфте эш дэфтэрзэрендэ языу. <i>Һүззәр</i> һәм һөйләм схемалары төзөү, эш дэфтэрзэрендэ эштэрзэ башкарыу.
	Телмәр үстереү	Төркөмдә эш: сюжетлы картина буйынса һөйләмдәр, һүззәр һәм һөйләмдэрзән схемаһын төзөү, һүззэргә өн анализы яһау. Ғаилэ тураһында диалог һәм 2-3 һөйләмдән торған кыска монолог короу. Ғаилэ тураһында проект төзөү.

<p>Мәктәптәге тормошом (7 сәғәт)</p>	<p><i>Ғғ</i> хәрефен өйрәнөү</p>	<p>Ғаилә ағзалары тураһында аудиоязма тыңлау, тыңлаған текст буйынса һораузарға яуап биреү. Тема буйынса яңы һүззәр менән танышыу. Бирелгән клише буйынса кыска диалогтар короу, һораузар һәм уға яуаптар. Ғғ хәрефе менән танышыу, эш дәфтәрзәрәндә өйрәнелгән хәрефте языу. Таныш хәрефтәр менән ижектер укыу, һүззәрзәң өн моделен төзөү.</p>
	<p><i>Кк</i> хәрефен өйрәнөү</p>	<p>Мәктәп тураһындағы текстты тыңлап аңлау, тыңланған текст буйынса һораузарға яуап биреү. Тема буйынса яңы һүззәр менән танышыу, уларзы телмәрзә әүземләштерөү. Бирелгән өлгө буйынса кыска диалогтар короу, һораузарға яуап биреү. <i>Кк</i> хәрефе менән танышыу, эш дәфтәрзәрәндә өйрәнелгән хәрефте языу. Ижектер һәм һүззәр укыу, дәрәслектең һүрәттәрә менән эшләү.</p>
	<p><i>Зз</i> хәрефен өйрәнөү</p>	<p>Класс тураһындағы текстты тыңлау, йөкмәткеһе буйынса һораузар. Укыу-укытыу кәрәк-ярактарын белдерөсөе яңы һүззәр менән танышыу, уларзы телмәрзә әүземләштерөү. Бирелгән клише буйынса кыска диалог короу, тема буйынса һораузарға яуап биреү. <i>Зз</i> хәрефен эш дәфтәрәндә языу. Тренажер ярзамында ижектер укыу.</p>
	<p><i>С</i> хәрефен өйрәнөү</p>	<p>Төстәрзә аңлаткан яңы һүззәр менән танышыу, уларзы телмәрзә әүземләштерөү. Бирелгән клише буйынса кыска диалог короу, <i>с</i> хәрефен өйрәнөү, эш дәфтәрзәрәндә языу. Дәрөс укыу күнекмәләрен үстәрөү. Үз эшендә һәм класташтарыңдың эшен баһалау.</p>

	Ң хәрефен өйрәнеү	Аудиотекст тыңлап, йөкмәткегә тураһында әңгәмәләшеү. Өйрәнелгән лексиканы файзаланып, тема буйынса диалог төзөү. Дәрәсләктәге текстты укыу, [ң] өнө менән танышыу. Эш дәфтәрҙәрҙә ң хәрефен языу, тәкдим ителгән эштәрҙе башкарыу. Үз эшендә һәм класташтарыңдың эшен баһалау.
	Өйрәнелгән хәрефтәрҙе кабатлау өн-	Тема буйынса яңы һүзҙәр менән танышыу. Азык-түлек тураһында һөйләмдәр төзөгәндә яңы һүзҙәрҙе әүземләштерәү. Бирелгән клише буйынса кыска диалог, «Нимә яратаһың?» тигән һорауҙы үзләштерәү һәм «Мин яратам...» тигән яуап төзөү. Өйрәнелгән хәрефтәр менән һүзҙәрҙе эш дәфтәрҙәрҙә языу. Төркөмдәрҙә эш: яраткан ризығың тураһында һораулама үткәрәү. Мәктәп тормошо тураһындағы тексттар тыңлау, һорауҙарға яуап бирәү. Үз эшендә һәм класташтарыңдың эшен баһалау.
	Телмәр үстәрәү	Дәрәсләктәге сюжетлы һүрәттәр буйынса һөйләмдәр төзөү. Өйрәнелгән һүзҙәрҙе, өндәрҙе, хәрефтәрҙе кабатлау. Башкорт телендә бирелгән һөйләмдәрҙең схемаһын төзөү. Диалогтарҙы тулыландырыу йәки дауам итеү. Укытыусы тәкдим иткән анкетаны тултырыу. Үз эшендә һәм класташтарыңдың эшен баһалау.
Мин уйнарга яратам.	[ЙО] дифтонгы	Уйынсыктар тураһындағы текстты тыңлап аңлау. Тема буйынса яңы һүзҙәр менән танышыу, яңы лексиканы телмәрҙә әүземләштерәү. Бирелгән клише буйынса кыска диалогтар короу. [ЙО] дифтонгыһы

(4 сәғәт)		менән өйрәнелгән һүзәрзе эш дәфтәрзәрәндә языу. Дәрәсләктә һүзәр һәм һөйләмдәр укыу. Үз эшендә һәм класташтарыңдың эшен баһалау.
	[ЙӨ] дифтонгы	Уйынсыктар тураһында йырзар тыңлау. Йөкмәткеһе буйынса һораузар һәм яуаптар биреү. Дәрәсләктәге текстарзы укыу. [ЙӨ] дифтонгы менән эш дәфтәрзәрәндә тәкдим ителгән эштәрзе башкарыу. Текска төшөп калған һүзәрзе өстәү. Үз эшендә һәм класташтарыңдың эшен баһалау.
	[ЙҮ] дифтонгы	Уйындар хақында диалогты тыңлап аңлау, уйнарға сакырырға өйрәнәү. Тема буйынса яңы һүзәр менән танышыу, телмәрзә әүземләштерәү. Диалогтарзы тулыландырыу. Дәрәсләктәге тексты укыу. ЙҮ дифтонгы менән һүзәрзе языу. Башкорт теленән рус теленә таныш лексикалы тексты тәржемә итеү.
	Телмәр үстәрәү	«Хәрәкәтлә уйындар» сюжетлы һүрәттәр буйынса кыска диалогтар төзөү. Өйрәнелгән һүзәрзе, өндәрзе, хәрәфтәрзе кабатлау. Башкорт телендә һөйләмдәрзәң схемаһын төзөү. Үтелгән темалар буйынса һөйләшеүзә катнашыу.
Йәнле тәбиғәттә өйрәнәм (4 сәғәт)	[ЙӨ] дифтонгы	Тәбиғәт тураһында текстар тыңлау, йөкмәткеһе буйынса һораузарға яуап биреү - фекер алышыу. Тема буйынса яңы һүзәр менән танышыу, йыл мизгелдәрә тураһында һөйләмдәр төзөгәндә уларзы телмәрзә әүземләштерәү. Яңы һүзәрзе файзаланып, кыска диалог короу. Эш дәфтәрзәрәнә [ЙӨ] дифтонгы менән һүзәр, һөйләмдәр языу. «Йәшенмәк» уйынын өйрәнәү.

	[ЙЫ] дифтонгы	«Минен яраткан йәшелсәм» темаһы буйынса лексик берәмектәрҙе үزلәштерер, ятланған һүзәрҙе телмәрҙе кулланыу. «Нимә яратаһың?» тигән һорауға яуап бирергә өйрөнөү. Һүзәрҙең [ЙЫ] дифтонгыһы менән дөрөс язылышы. Парлап эшләү: яраткан йәшелсә тураһында диалогты тулыландырыу. Дәрәслек буйынса текстты һайлап укыу.
	[ЙЕ] дифтонгы	Йәшелсә һәм емештәр тураһындағы текстты тыңлап аңлау, тыңланған текст буйынса һорауларға яуап бирер. Лексик берәмектәрҙе өйрөнөлгән темаға ярашлы үزلәштерер, ятлаған һүзәрҙе телмәрҙе кулланыу, эш дәфтәрҙәрҙә һүзәр, һөйләмдәр языу. Парларҙа эшләү: яраткан емеш-еләк тураһында шаблон буйынса һорау-яуап бирер. Текстларҙы укығанда баһым һәм паузаларҙы иҫтә тоту мотлак..
	Һөйләмдә һүзәр тәртибе	Яраткан емештәр тураһындағы текстты тыңлап аңлау, текст буйынса һорауларға яуап бирер. Тема буйынса яңы һүзәр менән танышыу, тикшерелгән лексиканы файҙаланып, үзенә дүрт аяклы дуһтары тураһында һөйләмдәр төзөү. Яңы һүзәрҙе файҙаланып, кыска диалог короу. Эш дәфтәрҙәрҙә күрһәтелгән схема буйынса һөйләмдәр языу. Һөйләмдә һүзәр тәртибен өйрөнөү. План буйынса дуһ хақында һөйләргә өйрөнөү. «Минен яраткан бесәйем» (эт, тутыйғош...) темаһына проект төзөү.

<p>Белемде контролләү һәм өйрәнелгәндәрзе кабатлау.</p> <p>Телмәр үстөрөү. 2 сәғ.</p>	<p>Өйрәнелгән материалды кабатлау. Контроль эш эшләү. Хаталар өстөндә эш.</p>	
<p>Резерв сәғәттәр -2 сәғәт</p>		
<p>2-се класс (34 сәғәт)</p>		
<p>Тел бүлеге, тема</p>	<p>Программа йөкмәткеһе</p>	<p>Укыусыларзың төп эшмәкәрлек төрө</p>
<p>Таныш булайык! (5 сәғәт)</p>	<p>Үтелгәнде кабатлау. Алфавит. Башкорт теленең үзенсәлекле өндәре: [ә], [ө], [ү], [к], [ғ], [с], [з], [һ], [ң]. Һөйләмдәрзе һүззәргә бүлеү, һөйләмдәге һүззәр</p>	<p>«Әйзә, танышайык! Минең исемем...» Этикет кағизәләрен үзләштерөү. Дәрәсләктәге текстарзы укыу, һораузарға яуап бирөү. Эш дәфтәрзәрендә эштәрзе башкарыу. Башкорт теленең үзенсәлекле өндәрен һәм алфавитын кабатлау. Һөйләмдәрзе һүззәргә бүлеү, һөйләмдә һүззәр һанын билдәләү. Һөйләм башында һәм яңғызлык исемдәрзә зур хәрәфтәң язылыуын кабатлау.</p>

	Һанын билдәләү. Яңғызлык исемдәрҙең язылышы.	
	Зат алмаштары	Танышыу тураһындағы тексты тыңлап аңлау, тыңланған тексттың йөкмәткеһе буйынса һорауҙарға яуаптар. «Һин кем?» («Һез кем?») һорауҙарын үزلәштерәү, 2-3 репликанан торған яуаптар төҙөү. Һорау һәм раҫлау һөйләмдәренең интонацияһын кабатлау. Дәрәслектәге тексты укыу, эш дәфтәрендәге эштәрҙе башкарыу. Модель буйынса яңы һүҙҙәр төҙөү: тамыр+ялғау: -сы, -се .
		“Танышыу” темаһы буйынса диалогты тыңлау, тыңлаған тексттың йөкмәткеһе буйынса һорауҙарға яуаптар. «Һинең исемен нисек?» тигән һорауҙы кабатлау («Исемен кем?»), «Һезҙең исемен нисек?» («Исемен кем?»), яуап кайтарыу һәм репликаларҙа әүземләштерәү. Дәрәслектең тексты өстөндә эшләү, эш дәфтәрендәге эштәрҙе башкарыу. Һөйләм башында һәм яңғызлык исемдәрҙә баш хәрефтә дәрәс языу кағизәләрен кабатлау. Текста алмаштары табыу.
		Танышыу тураһында тексты тыңлап аңлау. «Уның (уларҙың) исемен нисек?» һорауын үزلәштерәү, яуап бирергә өйрөнөү. Өлгө буйынса

		үтелгән лексиканы кулланып кыска диалог төзөү. Низемләп аңлау күнекмәһен үстөрөү. Дәрәсләктәге текстар өстөндә эшләү, “Дуһын менән таныштыр” уйынын өйрәнөү.
	Һорәу алмаштары	Балаларҙың танышыу тураһында диалогын тыңлап карау, текстың йөкмәткеһе өстөндә эшләү. «Һин кайза йәшәйһең?» һорәуын үзләштерөү, яуап төзөү, репликаларза әүземләштерөү. Дәрәсләктәге тексты укыу, һорәузарға яуап бирөү. Укытыусы тәкдим иткән диалогты үзгәртерөү. Укытыусы менән әзерләнгән эштәрзе төрлө платформаларза башкарыу. Эштәрзе баһалау.
Мин туғандарымды яратам (5 сәғәт)	Эйәлек алмаштары «Минәң, һинәң, уның»	Яңы һүзәр менән танышыу, телмәрзә әйәлек алмаштарын дәрәс кулланыу, һүзәрзә, һөйләмдәрзә, бәләкәй (2 - 3 һөйләмдән торған) текстарзы күсереп языу. Телмәрзә өйрәнелгән һүзәрзә кулланып, өлгө буйынса ғаилә ағзалары тураһында текст төзөү.
	Эйәлек алмаштары «Беззәң, һеззәң, уларзың»	Ғәилә тураһындағы тексты тыңлап аңлау, тыңланған текст буйынса тест тултырыу, әйәлек алмаштарын телмәрзә кулланыу. Тексты алгоритм буйынса күсереп языу. Туғандар тураһында кыска диалог ойшторөү. Йүгерек укыу күнекмәһен үстөрөү.

	<p>Һүзьяһалыш моделе: төзөү + се, бейеү + се, теген + се</p>	<p>Яраткан ғаилә ағзалары хақында диалог тыңлау, ишетелгәндең мәғәнәһе буйынса һораузарға яуап биреү. Дәреслектәге текстты укыу, текстан һуңғы эштәрзе башкарыу. Һүзьяһалыш моделе буйынса һүззәрзең яһалышын кабатлау һәм уларзы диалог-һорауза кулланырға өйрәтеү. Өйрәнелгән һүззәр һәм һөйләмдәрзе эш дәфтәрзәрәнә языу</p>
	<p>Һүзьяһалыш моделе: балык + сы, языу + сы, курай + сы</p>	<p>Туғандар тураһындағы текстты тыңлау, тыңлаған текст буйынса һораузарға яуап биреү. Һүзьяһалыш моделдәрән кабатлау. Өйрәнелгән тема буйынса яңы лексик берәмектәрзе үзләштереү, телмәрзә әүземләштереү. Эш дәфтәрзәрәндәге эштәрзе башкарыу. Дәреслектәге текстты укыу, һораузарға яуап биреү. Дәрестәге эште баһалау.</p>
	<p>Телмәр үстәрәү</p>	<p>Кыска текстарза, диалогтарза өйрәнелгән һүззәрзе кабатлау, схемаға ярашлы. һөйләмдәр төзөү. Төркөмдәрзә проект өстөндә эш. Укытыусы менән әзерләнгән эштәрзе төрлө платформаларза башкарыу.</p>
<p>Мәктәптәге тормошом һәм мауығыузары м (6 сәғәт)</p>	<p>Исем. Исемдәрзең һан менән үзгәрәүе: укыусы + лар, китап + тар</p>	<p>Мәктәп тормошо тураһындағы текстарзы тыңлау, тыңланған текстарзың йөкмәткеһе буйынса эш. «Минең мәктәбем ниндәй?», «Ниндәй яраткан шөгөлөң бар?» һораузарын үзләштереү, яуаптар төзөү, телмәрзе әүземләштереү. Тема буйынса яңы һүззәр менән танышыу, бирелгән өлгө буйынса кыска диалог-һораузар төзөү. Өйрәнелгән һүззәр, һөйләмдәрзе эш дәфтәрзәрәндә языу. Исемдәрзең күплек формаһы менән танышыу: парта лар, тәзрәләр, дәрес тәр</p>
	<p>Исемдәрзең күплек</p>	<p>Өйрәнелгән тема буйынса һораузарға яуаптар биреү, тәкдим ителгән диалогты кысқартыу. Парзарза яраткан шөгөл тураһындаһөйләшеү.</p>

	формаһы: кәләм + дәр, дәфтәр + зәр	Исемдәрзең һан менән үзгәрәүен нығытыу. Тексты орфоэпия кағизәләрен үтәп укыу.
	Исемдәрзең зат менән үзгәрәүе	Мәктәп тормошо хақында шиғырзарзы тыңлау, текст буйынса һораузарға яуап биреү. Яңы һүззәр менән танышыу, өйрәнелгән һүззәрзе һораузарза дәрәс кулланыу. Таныш лексиканы файзаланып яуап биреү, бәләкәй текстарзы күсереп языу. Исемдәрзе зат менән үзгәртеү. Үзенең класы тураһында кыска репликалар языу.
		Башкорт халык әкиәтен тыңлап аңлау, төп геройзарзы хәтерзә калдырыу. Укытыусы тәкдим иткән ситуацияға ярашлы һораузар һәм яуаптар төзөү. Тема буйынса яңы һүззәр менән танышыу. Яраткан предмет тураһында кыска диалог ойоштороу. Исемдәрзе зат менән үзгәртеү һәм һүзбәйләнештәр төзөү.
		Мәктәптәге тәнәфес тураһындағы тексты тыңлап аңлау, тыңланған текст буйынса һораузар һәм яуаптар биреү. Исемдәрзең зат менән үзгәрәүен кабатлау. Өлгө буйынса үзе, мауығыузары тураһында бәләкәй генә текстар языу. Дәрәсләктәге тексты укыу, дәрәс укыу оҫталығын үстәрәү.
	Белемде контролләү	Укытыусы тәкдим иткән тема буйынса проект эше эшләү. Төрлө сығанактарзан мәғлүмәт эзләргә, анализларға, дөйөмләштерергә өйрәтеү. Проекттарзы яклау, һораузарға яуап биреү, баһалау.

<p>Дустарым менән уйнарга сығам (7 сәғәт)</p>	<p>Һөйләмдең баш киҫәктәре</p>	<p>Дуҫтар менән уйындар тураһындағы тексты тыңлап аңлау. Өйрәнелгән темаға ярашлы лексик берәмектәрҙе үзләштереү. Телмәрҙе ятланған һүзҙәрҙе әүземләштереү. «Был нимә?», « Нимә ул?», «Был кем?», «Быныһы кем?» һорауҙарын үзләштереү, яуаптар төзөү, репликаларҙа әүземләштереү. Эш дәфтәрҙәрендәге эштәрҙе башкарыу. Төрлө платформаларҙа тәкдим ителгән күнегеүҙәрҙе һөйләмдәрҙең баш киҫәктәрен табыу.</p>
	<p>Һөйләмдең баш киҫәктәре</p>	<p>“Куян һәм терпе” башкорт әкиәтен тыңлау, әңгәмәләшеү, тыңланған текстың йөкмәткеһе буйынса эш. Тәкдим ителгән өлгө буйынса яраткан уйындар хаҡында һөйләшеү, телмәрҙе өйрәнелгән һүзҙәрҙе кулланыу. «Миңә нимә кәрәк?» һорауына яуап биреү, парҙарҙа диалог төзөү. Кәрәкле һүзҙәр куйып, һөйләмдәрҙе күсереп языу. Һөйләмдең баш киҫәктәрен билдәләү.</p>
	<p>Һөйләмдә тәртибе һүзҙәр</p>	<p>“Төлкө менән этәс” рус халыҡ әкиәтен тыңлау, тыңланған текстың йөкмәткеһе буйынса эш. Башкорт телендә юклыҡ формалары менән танышыу, репликаларҙа әүземләштереү. Төркөмдәрҙе эш: деформацияланған һөйләмдәрҙе тергезеү, һөйләмдә һүзҙәр тәртибен кабатлау. Тасуири укыу күнекмәләрен үстөрөү.</p>
	<p>Кылым тураһында</p>	<p>“Аҡ тирәк, күк тирәк” уйыны тураһындағы тексты тыңлау, йөкмәткеһен асыҡлау. «Нимә эшләргә?», «Нимә эшләй?», «Нимә эшләйбездә?», «Ни</p>

	<p>төшөнсә. «Нимә эшлэргә?», «Нимә эшлэй, «Нимә эшлэйбез?» һораузары</p>	<p>эшлэйбез?» һораузарын үзләштерерү. Бирелгән форма буйынса һөйләмдәр төзөү. Өйрәнелгән темаға ярашлы лексик берәмектәрзе үзләштерерү. Тексты һөйлэргә өйрәнеү. Дәрестәге эшкә үзбаһа һәм иптәштәренен эшенә баһа бирерү.</p>
	<p>Кылым. «Кайза нимә эшлэйем?», «Кайза нимә эшлэйбез?» һораузары</p>	<p>«Кайза нимә эшлэйем?», «Кайза нимә эшлэйбез?» һораузарын үзләштерерү, үтелгән һүззәрзе файзаланып яуап бирергә өйрәнеү. Яңы һүззәр менән танышыу, бергә уйнаған уйындар тураһында кыска диалог короу. Эш дәфтәрзәрәндә темаға кағылышлы һүззәр, һөйләмдәр языу. Тексты дәрәс интонация менән укыу күнекмәһен үстәрерү. Тактанан күсереп языу алгоритмы менән танышыу.</p>
<p>Тирә-як донъяны өйрәнәм (7 сәғәт)</p>	<p>Сифат. «Ниндәй?» һорауы</p>	<p>Балалар уйындары тураһында текстар тыңлау, тыңлаған текстың йөкмәткеһе буйынса һораузарға яуап бирерү. Тәкдим ителгән схемалар буйынса диалог алып барыу. Предмет билдәләрен аңлатқан һүззәрзе өйрәнеү, дәрәс интонация менән һөйләмдәр укыу. Эш дәфтәрзәрәндәге эштәрзе башкарыу.</p>
	<p>Сифат. «Ниндәй?» һорауы</p>	<p>Бөжәктәр тураһындағы тексты тыңлау, тыңлаған текстың йөкмәткеһе буйынса һораузарға яуап бирерү. Предмет билдәләрен аңлатқан һораузарзы өйрәнеү, яуаптар төзөү. Репликаларза әүземләштерерү. Парлап эшләү, диалогтар төзөү, текстар укыу һәм уларға заданиелар</p>

		үтәү. Предметтың тасуирламаһын өйрәнеү, предметты өлгө буйынса һүрәтләү.
“Кайза? кылым”, “Кайзан? кылым” һүзбәйләнештәрен өйрәнеү.	+ +	“Кайза?”, “Кайзан?” һорауҙарын үзләштерәү, яуап бирергә өйрәнеү. Репликаларҙа өйрәнелгән һүзҙәрҙе куллана белеү, тәкдим ителгән текстарҙы дөрөс укыу күнекмәһен үстәрәү. Һорауҙарға таянып, тексты һөйләү.
“Кайза? кылым”, “Кайзан? кылым” һүзбәйләнештәрен кабатлау	+ +	Коштар тураһында текст тыңлау, тыңлаған текстың йөкмәткеһен күзаллау. Кайза? Кайзан? һорауҙарын кабатлау, өйрәнелгән лексиканы кулланып, яуап биреү. Өйрәнелгән материалды диалогтарҙа нығытыу. Текстты дөрөс интонация менән укыу күнекмәһен үстәрәү. План ярҙамында текстты һөйләү.
“Кайза? кылым” һүзбәйләнештәрен кабатлау	+	Дәрестең темаһына ярашлы текст тыңлау, йөкмәткеһе тураһында әңгәмәләшеү, яңы лексика менән танышыу, телмәрҙә әүземләштерәү. Кайза? кайзан? һорауҙарын кулланып, репликалар төзөү. Деформацияланған текстты тергеҙеү, тәкдим ителгән ситуацияларға диалогтар короу.

	“Касан? + кылым” һүзбәйләнештәрен өйрәнү	Үзгәрәп тороусы парзарза диалогтар короу, диалогтарза «кайзан?», «кайза?», «касан?» һораузарын файзаланыу. Деформацияланған тексты тергезеү. Һүзлек диктанты языу, һүзлек ярзамында үз аллы тикшереү һәм баһалау.
	Телмәр үстереү	Сюжетлы һүрәттәр буйынса һөйләмдәр төзөү, һөйләмдәрзә үтелгән һораузарзы һәм лексиканы файзаланыу. Кыска репликалар менән алмашыу.
Үтелгәнде кабатлау. Белемде контролләү. (2 сәғәт)		Үтелгән темалар һәм тәкдим ителгән ситуациялар буйынса диалогтар һәм монологтар короу. Текстарзы тергезеү, һөйләмдәрзә күсереп языу. Тәкдим ителгән тема буйынса төркөмдә проект төзөү. Проектты яклау, баһалау. Контроль эш эшләү, һүзлек диктанты языу.
Резерв сәғәттәр -2 сәғәт		
3 класс – 34 сәғәт.		
Тел бүлеге,	Программа	Укыусыларзың төп эшмәкәрлек төрө

тема	йөкмәткеһе	
Танышыуға шатмын! (4 сәғәт)	Һөйләмдең баш һәм эйәрсән киҫәктәре	Танышыу тураһындағы тексты тыңлап аңлау, текстың йөкмәткеһе буйынса әңгәмәләшеү. Тема буйынса яңы һүззәрҙе иҫтә калдырыу, телмәрҙә әүземләштереү. Таныш һәм өйрәнелгән яңы һүззәрҙе файҙаланып, «Танышыу» темаһына диалог короу. Дәрәсләктәге тексты укыу, кәрәкле мәғлүмәт таба белеү һәләтен камиллаштырыу. Һөйләмдең баш киҫәктәре тураһында материалды кабатлау.
		“Камыр батыр” башкорт әкиәтенең йөкмәткеһе буйынса әңгәмә (кыҫкартылған вариантта), тыңланған текстың йөкмәткеһе буйынса эш. «Һин кайзан?» һорауы һәм уға яуап төҙөү. Парҙар араһында диалог-һорау алыу, телмәрҙә эҙер клишелар кулланыу. Тексты алгоритм буйынса тактанан күсереп языу..
	Һөйләмдең эйәрсән киҫәктәре	Диалогты тыңлау һәм йөкмәткеһе буйынса анкета тултырыу. «Һин кайзан?» һорауын биреү һәм яуап эҙерләү. Телмәрҙә эҙер өлгөләрҙе кулланыу һәм уларҙы яуаптар менән тулыландырыу. Парҙарҙа танышыу диалогын короу һәм һөйләшеү, дәрәс интонация менән текстарҙы укыу. Дәрәсләктәге эшмәкәрлектә баһалау.
		”Тирмәкәй” әкиәтен тыңлау, йөкмәткеһе буйынса һөйләшеү. Һөйләмдәрҙе яңы һүззәр менән тулыландырыу. Диалогтарҙа кайзан?, кайза?, касан? һорауҙарын кулланыу. Деформацияланған тексты тергеҙеү, төркөмдәрҙә эшләү. Дәрәсләктәге тексты укыу, йөкмәткеһен

		үзләштерерү. Текстан һуң бирелгән эштәрзе башкарыу. Һөйләмден эйәрсән киҗәктәрен өйрәнеүзе дауам итеү.
Белем алам (4 сәғәт)	Тура һәм күсмә мәғәнәле һүзәр	Мәктәп тураһындағы тексты тыңлап аңлау, тема буйынса өйрәнелгән лексиканы кабатлау. Яңы һүзәр менән танышыу, бирелгән һүзәрзән һөйләмдәр төзөү. Һүзәрзең тура һәм күсмә мәғәнәләрен айырыу. Дәрәсләктәге монологты укыу һәм ситуация буйынса монологты үзгәртеү. Эш дәфтәрзәрендә күнегеүзәр эшләү. Укытыусы тәкдим иткән һүзәктәрзән мәғлүмәт эзләү.
	Синонимдар	Мәктәп тормошо тураһындағы тексты тыңлап аңлау, тыңланған текст буйынса тест һораузарына яуап бирерү. Телмәрзә «нимәһез?» һорау формаһын кулланыу. Синонимдар менән танышыу, уларзы телмәрзә кулланыу. Дәрәс укыу оҗталығын үҗтерерү, З.Ураксиндың синонимдар һүзәге менән эшләү.
	Антонимдар	“Урман мәктәбе” әкиәте буйынса һөйләшеү.Синонимдарзы һәм антонимдарзы айырыу, уларзы телмәрзә кулланыу. Тәкдим ителгән текстарзы орфоэпик нормаларға таянып укыу. Һораузар буйынса текст төзөү. З.Ураксиндың антонимдар һүзәгенән мәғлүмәт эзләү. «Туған тел донъяһы» порталында интерактив уйында катнашыу («Антоним һайла»)
	Омонимдар	Мәктәп тормошонан төрлө дикторзар башкарыуында текстар тыңлау, төп йөкмәткене билдәләү. Диалог короу. Омонимдарзы айырыу, уларзы текста кулланыу. Һөйләмдәрзәгебуш урындарзы тултырыу, тәкдим ителгән текстарзы дәрәс укыу. Һораузар буйынса текст төзөү.

<p>Мине ураткан донъя (4 сәғәт)</p>	<p>Тамырзаш һүззәр</p>	<p>Сәскәләр тураһындағы тексты тыңлау, текст буйынса һораузарға яуап биреү. Тема буйынса яңы лексиканы өйрәнеү. Тамырзаш һүззәр менән танышыу. Тамыр һәм ялғаузы айырыу, тамырзаш һүззәрҙе һайлап алыу. Деформацияланған тексты тергезеү. Бирелгән ситуация буйынса парзарҙа диалог короу.</p>
	<p>Тамырзаш һүззәр</p>	<p>«Карға буткаһы» байрамы тураһындағы тексты тыңлап аңлау, йөкмәткеһе буйынса эш. Һүззәң тамырын һәм ялғауын өйрәнеү, схемала моделләштереү. Өйрәнелгән һүззәр менән һүзбәйләнештәр төзөү. Дәрәсләктәге тексты укыу, төп фекерҙе билдәләү, текстың исеме менән эшләү. Тирә-як донъя тураһындағы терәк һүззәр ярҙамында текст төзөү, һығымталар яһау</p>
	<p>Исем. Исемдең килештәр менән үзгәреше</p>	<p>Ағастар тураһындағы тексты тыңлап аңлау, телмәрзә яңы һүззәр кулланыу, ағастар тураһында һөйләмдәр төзөү. Тәкдим ителгән ситуация буйынса диалог төзөү. Кәрәкле һүззәрҙе текстан язып алыу. Исемдәрҙең килештәре менән танышыу, һөйләмдәр төзөү.</p>
	<p>Исем. Исемдең килештәр менән үзгәреше</p>	<p>Урмандар тураһындағы тексты тыңлау, йөкмәткеһе тураһында һөйләшеү. Тәкдим ителгән һораузар һәм яуаптар менән диалог төзөү. Исемдәрҙең эйәлек килеше менән танышыу. Дәрәсләктәге тексты укыу, текска һораузар төзөү. Эш дәфтәрҙәрәндә күнегеүзәр эшләү.</p>
<p>Яраткан йыл мизгелем</p>	<p>Исем. Исемдең килештәр менән үзгәреше</p>	<p>Килеш буйынса исемдәрҙең үзгәрәүе тураһында өйрәнелгән материалды кабатлау. Телмәрзә грамматик материалды әүземләштереү. Дәрәс интонация менән дәрәсләктәге тексты укыу. Һораузарға яуаптар,</p>

(4 сәғ)		яраткан мизгел тураһында һөйләү. Яраткан йыл мизгелдәре һәм мизгел күренештәре тураһында анкета тултырыу.
	Исем. Исемдең килештәр менән үзгәреше	Йыл мизгелдәре тураһындағы тексты тыңлап аңлау, терәк һүзәр буйынса тыңланған текстың йөкмәткеһен күзаллау. Йыл мизгелдәре тураһында топиктар укыу, укылған текстан диалог төзөү, мизгел күренештәре тураһында әңгәмәләшеү. Деформацияланған тексты тергезеү. Йыл мизгелдәре тураһында таблицаны тултырыу. Парзарза яраткан йыл мизгеле хақында һөйләшеү. Башкарылған эштәрҙе баһалау, интерактив тактала күнегеүзәр эшләү. Йылдың төрлө осорзари тураһында шиғырзарзы тасуири укыу.
	Белемде контролләү, телмәр үстәреү	Контроль эш эшләү. Һүзлек диктанттары языу, парзарза бирелгән ситуация буйынса диалогтар төзөү, тыңлап аңлау күнекмәһен тикшәреүгә йүнәлтелгән эштәр ойштороу..
Минен гардеробым (7 сәғәт)	Сифат төркөмө һүз	Кейем-һалым тураһында тексты тыңлап аңлау, тыңланған текст буйынса анкета тултырыу. Предмет билдәләрен, гардероб предметтарын аңлаткан һүзәрҙе өйрәнеү. Телмәрҙе яңы һүзәрҙе кулланыу. Рус һәм башкорт телдәрендә сифаттарҙың айырмаһын билдәләү. Яраткан кейем тураһында диалог короу, әңгәмәсенән һорау алыу һәм уның һораузарына яуап биреү. Дөрөс интонация менән тексты укыу күнекмәләрен камиллаштырыу.

	Сифат дәрәжәләре	Сәскәләр тураһында әкиәттә тыңлау һәм төп геройзарзы билдәләү. Сифаттың сағыштырыу дәрәжәһе менән танышыу. Һөйләшеү короу, әңгәмәсенән һорау алыу һәм уның һораузарына яуап биреү. Гардероб предметтарын һәм предметтарзың төрлө билдәләрен аңлаткан яңы һүзәрзе өйрәнеү. Текстарзы орфоэпик укыу оҫталығын үстереү. Тәкдим ителгән шаблон һәм терәк һүзәр буйынса үзеңдең кейеменде һүрәтләү.
	Сифаттың артыклык дәрәжәһе	Сәскәләр тураһындағы тексты тыңлап карау һәм артык һөйләмдәрзе табыу. Гардероб предметтарын аңлаткан яңы һүзәр менән танышыу. Сифаттың артыклык дәрәжәһен өйрәнеү. Кейемде һүрәтләү, монологта ятланған лексиканы кулланыу. Ярзамсы һүзәрзе файзаланып таблица тултырыу.
	Алмаш. Алмашты килеш менән үзгәртеү	Гардероб предметтары тураһындағы тексты тыңлау.Текст буйынса һораузарға яуаптар биреү. Һораузарзы дәрәс кулланыу күнекмәһен камиллаштырыу. Һораузарға яуап биреү, яуаптарзың дәрәс формаларын һайлау. Килештәр буйынса алмаштарзы үзгәртеү, кейем-һалым предметтары тураһында кыскаса текст төзөү. «Кейем-һалым һүрәтләнеше буйынса дуһынды таны» уйынын өйрәнеү
	Алмаш. Алмашты килеш менән үзгәртеү	Баш кейемдәре тураһындағы тексты тыңлау. Текст буйынса һораузарға яуап биреү. Телмәрзә гардероб предметтарын аңлаткан ятланған һүзәрзе кулланыу. «Сөнки» теркәүесен диалогтарза кулланыу. Һөйләмдәрзә төшөп калған һүзәрзе һайлап языу. Һөйләмдәрзә башкорт теленән рус теленә тәржемә итеү.

	Һан һүз төркөмө. Төп һандар	Тексты тыңлау, телмәрзәге һандарзы билдәле бер ысул менән билдәләп барыу. «Күпме?» һорауын өйрәнәү, яуаптар төзөү. 1-зән алып 100-гә тиклем иҗәпте өйрәнәү. Өйрәнелгән лексиканы кабатлау һәм һораузарға яуап бирәү. Магазиндан кейем-һалым һатып алыу тураһында схема ярзамында диалог төзөү. Яраткан кейем тураһында кыска топиктар һөйләү. Дәрәсләктәге тексты укыу һәм текстан һуң бирелгән эштәрзә башкарыу.
Мин сәйәхәтсә. (7 сәғәт)	Кылым. Кылым замандары	Сәйәхәт тураһындағы тексты тыңлау, тыңланған текстың йөкмәткәһе буйынса эш. Тема буйынса яңы һүззәр өйрәнәү, телмәрзә яңы лексиканы әүземләштерәү. Кылымдың замандары менән танышыу. Тәкдим ителгән схема буйынса диалог алып барыу. Тексты укыу, һораузарға яуап бирәү, текстан кылымдарзы эзләү. Текстың мәғәнәһе һәм ярзамсы һүззәр буйынса кылымдың заманын билдәләү. Интерактив тактала кылымдар бирелгән күнегеүзә башкарыу.
	Кылымдың хәзәрә заманы	Башкортостан Республикаһы буйлап сәйәхәт тураһындағы тексты тыңлау, һүзлек запасын «Сәйәхәт» темаһы буйынса яңы һүззәр менән тулыландырыу. Һөйләшеүзәрзә яңы һүззәрзә әүземләштерәү. Кылым замандары менән танышыузы дауам итеү. Хәзәрә заман кылымдарын файзаланып, эш дәфтәрзәрәндә күнегеүзәр башкарыу.
	Кылымдың үткән заманы	Башкортостан таузарына сәйәхәт тураһындағы тексты тыңлап аңлау, тема буйынса яңы һүззәр менән танышыу, телмәрзә төрлө һораузарзы дәрәс кулланыу. Өйрәнелгән һүззәрзә кулланып яуаптар төзөү. Үткән һәм хәзәрә замандағы кылымдарзы файзаланып, сәйәхәт тураһында

		кыска репликалар төзөү. «ЯКласс» платформаһында тәкдим ителгән репликалардан диалог короу. Өйрәнелгән кылым формаларын нығытыуға интерактив такта ярзамында эште башкарыу. Тексты укыу, текстан һуң эштәрзе башкарыу.
	Кылымдың киләсәк заманы	Сәйәхәттәр тураһындағы тексты тыңлау һәм кылымдардың заманын билдәләү. Киләсәк заман кылымдары менән танышыу, текста киләсәк заман кылымдарын билдәләү. Һүзбәйләнештәрзә өйрәнелгән кылым замандарын файзаланыу. Парзарза, өйрәнелгән кылым формаларын һәм үтелгән лексиканы файзаланып, йәйге ялға пландар тураһында диалог алып барыу. LearningApps платформаһында күнегеүзәр эшләү.
	Кылымдың заман менән үзгәрәүе	Сәйәхәт тураһында кыска диалогтарзы тыңлау, тыңланған текстың төп мәғәнәһен билдәләү. Терәк һүззәр буйынса сәйәхәт тураһында диалог, топиктар төзөү. Яттан һөйләү өсөн бер топикты һайлау. «ЯКласс» платформаһында кылымдың төрлө заман формаларын кулланып күнегеүзәр башкарыу
	Кылымдың заман менән үзгәрәүе	«Йомро икмәк» әкиәтен тыңлау. Парзарза сәйәхәт һақында әңгәмә короу. Карточкалар менән эшләү һәм кылым замандарын кабатлау. Тексты укыу, төрлө сығанактардан кәрәкле мәғлүмәтте табыу. Һығымталар яһау. «Сәйәхәт» темаһы буйынса лексиканы иң якшы белеүгә ярыш үткәрәү.
		Сюжетлы рәсемдәр буйынса һөйләмдәр төзөү. Тәкдим ителгән ситуацияларзы кулланыу, репликалар менән алмашыу, өйрәнелгән лексиканы кабатлау. Тәкдим ителгән схема буйынса төркөмдәрзә

		өйрөнелгән текстарзы кабатлау. Парзарза ситуатив диалогтар алып барыу. Укытыусы менән эзерлэнгән эштәрзе төрлө платформаларза башкарыу
Үтелгәнде кабатлау. Телмәр үстөрөү. (2 сәғәт)	Проект эше	Төркөмдәрзә проект төзөү. Әңгәмәсенде тыңлай белеү, яуап төзөү, карар кабул итеү, проектты презентациялау, һораузарға яуап биреү.
	Белемде контролләү	Үтелгән темалар буйынса өйрөнелгән материалды кабатлау. Телмәр эшмәкәрлегенә дүрт төрө буйынса ла белемде тикшерөү.
Резерв сәғәттәр 2 сәғәт		
4-се класс (34 сәғәт)		
Тел бүлеге, тема	Программа йөкмәткеһе	Укыусыларзың төп эшмәкәрлек төрө
Көн дә мәктәпкә	Тел тураһында дөйөм мәғлүмәт	Үтелгән материалды кабатлау, тема буйынса репликалар менән алмашыу, һүзлек запасын яңы һүззәр менән байытыу. Әңгәмәлә ятланған

<p>барам (6 сәғәт.)</p>		<p>клише һәм дежур фразаларҙы кулланыу. Башкорт теле, уның төрки телдәр системанында тоткан урыны, Башкортостан Республикаһында уның статусы тураһында дөйөм мәғлүмәттәрҙе кабатлау.</p>
	<p>Фонетика һәм графика</p>	<p>Мәктәп хақында кыз баланың хикәйәһен тыңлау, тыңланған тексттың йөкмәткеһе буйынса эш. Парлап эшләү, был тема буйынса диалогтар короу. Өйрәнелгән һорауларҙы һәм яуаптарҙы телмәрҙә кулланыу. Телмәрҙә яңы һүҙҙәрҙе үزلәштерерү һәм һүҙҙәрҙе әүземләштерерү. Төшөп калған һүҙҙәр менән һөйләмдәрҙе күсереп языу. Башкорт теленең үзенсәлекле өндөрөн һәм уларҙы языуҙы кабатлау</p>
	<p>Орфоэпия һәм лексика</p>	<p>Сит илдәге мәктәп тураһындағы текстты тыңлау, уның йөкмәткеһе буйынса эш. «Миңә ниндәй дәрәс окшай?» һорауын өйрөнөү, яуабын нигезләү. Парлап эшләү, схема буйынса һөйләмдәр төзөү, башкорт шағирҙары һәм язусыларының әсәрҙәренән өзөктәр менән танышыу. Башкорт теленең орфоэпияһы кағизәләре менән танышыу. Башкорт теленең лексикаһы тураһында дөйөм мәғлүмәт алыу.</p>
	<p>Исем</p>	<p>Л. Толстойның «Саукалыктағы балалар» хикәйәһе буйынса әңгәмә. «Кем? Нимә?» һорауына яуап биргән һүҙҙәрҙе кабатлау. «Мин нимә укырға яратам?» тигән һорауға яуап төзөү. Һүҙҙәрҙең кәрәкле формаларын файзаланып, тема буйынса монологик текст төзөү. Терәк схемалар буйынса диалог короу.</p>
	<p>Уртаклык һәм яңғызлык исемдәр</p>	<p>Балалар дуслығы тураһындағы текстты тыңлап аңлау, уның йөкмәткеһе буйынса эш. Тема буйынса яңы һүҙҙәр менән танышыу. Парларҙа дуслар</p>

		тураһында диалог төзөү. Дустарыңды өлгөгә таянып һүрәтләү. Телмәрзә исемдәрзә кулланыу. Яңғызлык һәм уртаклык исемдәрзә дөрөс языу кағизәләрен кабатлау.
	Исемдәрзәң һан менән үзгәрәүе	Мәктәптәге дәрестәр тураһындағы тексты тыңлап аңлау, тыңланған текстың йөкмәткеһе буйынса эш. Парлап һүззәң өйрәнелгән формалары менән диалог короу. Текстан исемдәрзә язып алыу. Исемдәрзә телмәрзә һәм языуза дөрөс кулланыу
Ғаиләмде яратам (4 сәғәт)	Исемдәрзәң эйәлек ялғауы	Ғаилә тураһындағы шиғырҙы тыңлау, һүзлек запасын яңы туғанлыҡ терминдары менән байытыу. Диалог короу, әңгәмәсенән уның ғаиләһе, тышкы киәфәте, характеры, ғаилә ағзаларының мауығыуҙары тураһында һорашыу. Балалар журналдарынан ғаилә тураһында мөкәләләрзән өзөктәр менән танышыу. Исемдәрзәң эйәлек аффикстарын өйрәнеү, уларҙы телдән һөйләүзә һәм язма телмәрзә кулланыу.
	Сифат	Ғаилә ағзаларының тасуирламаһы менән тексты тыңлау, һүзлек запасын байытыу - баланың ыңғай сифаттарын характерлаған һүззәрзә өйрәнеү. Яуаптарҙа өйрәнелгән лексиканы кулланыу, тәкдим ителгән текстарҙы дөрөс укыу. Парлап эшләү. Башкорт һәм рус шағирҙарының, языусыларының әсәрзәренән өзөктәр менән танышыу. «Ниндәй?» һорауын өйрәнеү, яуап төзөү, телмәрзә әүземләштерәү. Башкорт телендә сифаттар тураһында өстәмә мәғлүмәттәр алыу
	Кабатлау. Сифаттың	Ғаиләлә балаларҙың бурыстары тураһындағы тексты тикшерәү. Тыңланған текстың йөкмәткеһе өстөндә эш. Диалог короу, һорауға яуап

	сағыштырыу дәрәжәһе	биреү, телмәрзә ятланған һүззәрзе һәм һүз формаларын кулланыу. Парлап эшләү һәм өйзәге бурыстар тураһында текст төзөү. Сифаттарзы сағыштырыу дәрәжәһе менән үзгәртеүзе кабатлау. Дәрес темаһы буйынса парлап һорау алыу, тактанан текст күсереп языу.
Тыуған илем тураһында һөйләйм (7 сәғәт.)	Алмаш	Рәсәй Федерацияһы, илебеззә йәшәүсе халыктар тураһындағы текстты тыңлап аңлау. Яңы лексика менән танышыу, телмәрзә лексиканы әүземләштереү. Парлап эшләү, өлгө буйынса диалог төзөү. Тыуған илебез, кояш системаһында планетабыззың урыны тураһында текстар укыу. Алмаштар тураһында өҫтәмә мәғлүмәт алыу. Зат алмаштарын кабатлау.
	Зат алмаштары	Башкортостан Республикаһы тураһындағы текстты тыңлау. Ятлаған һүззәрзе һәм алмаштарзы файзаланып, үзең йәшәгән урам, тыуған йорт тураһында текст төзөү. Үзеңдең эшенде һәм кластың эшен баһалау. Зат алмаштарын килештәрзә үзгәртеүзе кабатлау, уларзы телмәрзә кулланыу, алмаштарзың килеш аффикстарын дәрәс языу
	Эйәлек алмаштары	Башкортостан калалары тураһындағы текстты тыңлау. Темаға караған яңы лексика менән танышыу. шаблонды файзаланып, күршеләр хақында хикәйә, дәрес темаһы буйынса диалог-һорау төзөү. Телмәрзә эйәлек алмаштарын кулланыу.

	Күрһәтәү алмаштары	Мостай Кәримдең тыуған ил тураһында шиғырын тыңлау. Тыуған яктың яраткан ерзәре тураһында хикәйәләү. Телмәрзә өйрәнелгән лексиканы, алмаштарҙы кулланыу, күрһәтәү алмаштарын дөрөс языу. Лексиканы яңы һүзҙәр менән байытыу.
	Һорау алмаштары	Ғ.Юнысованың балалар тураһында шиғырҙарын тыңлап аңлау. Үзләштерелгән һүзҙәре һәм алмаштарҙы кулланып, үзҙәренең ихатаһындағы балалар тураһында язма текст төзөү. Укытыусы тәкдим иткән сығанақтарҙан мәғлүмәт эзләү, үз эшендә һәм кластың эшен дөйөмләштерәү һәм баһалау. Башкорт һәм рус шағирҙарының, языусыларының әсәрҙәренән өзөктәр менән танышыу. Телмәрзә һорау алмаштарын кулланыу.
	Алмаш тураһында белемде нығытыу	Балалар фольклоры өлгөләрән тыңлау: һанашмаҡ, тизәйткес. Билдәләнгән тема буйынса лексиканы өйрәнәү. Шаблон ярҙамында һәм шаблонһыз кыска текстар һәм диалогтар төзөү. Уйынды һүрәтләү, үз фекерендә белдерәү. Башкорт һәм рус шағирҙарының әсәрҙәре, башкорт фольклоры өлгөләре менән танышыу. Зат, эйәлек, күрһәтәү һәм һорау алмаштарын кабатлау һәм дөрөс языу.
	Белемде контролләү	Үтелгән темалар, телмәр эшмәкәрлегә төрҙәре буйынса тикшерәү эштәрән башкарыу. Укытыусы менән әзерләнгән эштәрҙе төрлө платформаларҙа башкарыу

<p>Ауылда, калала йәшәйем (6 сәғәт)</p>	<p>Һан. Кабатлау.</p>	<p>Башкортостан райондары тураһындағы текст менән таныштырыу. Тема буйынса яңы һүзәрзе һәм һүзбәйләнештәрзе үзләштерәү. Башкортостан райондары һәм ауылдары (ауылдары) тураһында диалогтар һәм монологтар төзөү. 10 - 100 иҫәпте кабатлау. Телмәрзә һанды дәрәҫ кулланыу. Тыуған ауыл / тыуған кала тураһындағы бәйләнешле текст төзөү. Укытыусы кушыуы буйынса парлап, төркөмдәрзә эшләү.</p>
	<p>Ябай һәм кушма һандар</p>	<p>Башкортостан Республикаһының иң зур ауылы - Сәйетбаба тураһындағы текстты тыңлап аңлау. Телмәрзә һанды кулланыу, тыуған ауыл / тыуған кала тураһында бәйләнешле текст төзөү. Алмаш парзарза эшләү һәм терәк һүзәр буйынса диалогтар короу. Телмәрзә ябай һәм кушма һандарзы кулланыу, һандарзы дәрәҫ языу кағизәләрен нығытыу.</p>
	<p>Төп һәм рәт һандары</p>	<p>Өфөләге Ботаника баксаһы тураһындағы текстты тыңлап аңлау. Бакса үҫемлектәре тураһындағы текст төзөү, телмәрзә өйрәнелгән лексиканы кулланыу. Телмәрзә һандарзы кулланыу. Лексиканы яңы һүзәр менән байытыу. Тәртип һандарының аффикстарын дәрәҫ языу кағизәләре.</p>
	<p>Йыйыу һандары</p>	<p>Өйрәнелгән лексиканы кулланып республика калалары һәм ауылдары тураһында текст төзөү. һандарзы телмәрзә дәрәҫ кулланыу. Лексиканы яңы һүзәр менән байытыу. Рус һәм башкорт телдәрәндә һандарзы сағыштырып өйрәнәү.</p>

	Һан. Үтелгәнде кабатлау.	Асылыкүл тураһындағы текст тыңлау. Үзең йәшәгән район һәм республиканың иштәлекле урындары тураһында үтелгән һүзәрзе һәм һүз төркөмдәрен файзаланып текст төзөү. Аралашып, үз эшенде һәм кластың эшен баһалау. Төп, тәртип һәм йыйыу һандарын кабатлау.
	Телмәр үстөрөү	Бирелгән ситуацияларға өйрәнелгән лексиканы файзаланып диалогтар һәм монолог короу.Әзер план буйынса текст төзөү, сюжетлы һүрәттәргә һөйләмдәр уйлау.
Һауа торошон һәм йыл мизгелдәрен тикшерәбез (3 сәғәт)	Рәүеш	Йыл мизгелдәре тураһындағы текстты тыңлап аңлау. Һораузар ярзамында йыл мизгелдәре һәм уларзың алмашыныуы хақында һөйләшеү короу. Диалогтарза өйрәнелгән лексиканы әүземләштерөү. Текст менән эшләү, һораузарға яуап бирөү. Укытыусы менән әзерләнгән эштәрзе төрлө платформаларза башкарыу
	Рәүеш. Сифаттарзың рәүештәрзән айырмаһы	Һауа торошо тураһында парзарза диалог төзөү, рәүештәрзең сифаттарзан айырмаһы, телмәрзә һәм языуза уларзы дөрөс кулланыу. Кластың эшен һәм үзеңдең эшенде баһалау.
	Башкортостандың экологияһы.	Башкортостан тәбиғәте тураһындағы текстты тыңлау.Тыңланған текст буйынса һораузарға яуап бирөү. Башкортостан тәбиғәте тураһында текст

	Рәүеш. Сифаттарзың рәүештәрзән айырмаһын кабатлау.	төзөү. Кызыл китапка индерелгән үсемлектәр һәм хайуандар. Тәбиғәттә үз-үзенде тотоу кағизәләре, тыуған төйәктең тәбиғәтен һаклау тураһында һөйләмдәр төзөү. Сифаттарзың рәүештәрзән айырмаһын кабатлау
Төрлө нәмәләр хақында һөйләшәбез (2 сәғәт)	Кылым. һөйләмдә кылымдарзың урыны	Ғабдрахман Кадыров тураһындағы текстты тыңлап аңлау, тыңланған текст буйынса һораузарға яуап биреү. Билдәләнгән тема буйынса диалог алып барыу, алгоритмдар һәм һүзлектәр кулланыу. Хаталарзы табыу һәм төзөтөү, эште баһалау. Текста кулланылған кылымдар тураһында мәғлүмәттә кабатлау.
	Кылымдарзың зат менән үзгәреше	Муса Гәрәев тураһында текстты тыңлау. Терәк схема ярзамында үзендең хыялың тураһында монолог төзөү, яңы лексиканы үзләштереү. Телмәрзә өйрәнелгән лексиканы әүземләштереү. Кылымдарзы зат менән үзгәртеү, ялғаузарзың язылышын кабатлау.
Һатып алырға өйрәнәм (3 сәғәт)	Кылымдың юклык формаһы	Бирелгән тема буйынса текстты тыңлау. Тыңланған тексттың йөкмәткеһе буйынса эш. Дәрәс темаһы буйынса диалог короу, укытыусы тәкдим иткән мәғлүмәт сығанактарын: схемаларзы, һүзлектәрзә файзаланыу. Телмәрзә кылымдың кире формаһын кулланыу. Дәрәс языу

		кағизэләре.
	Кылымдың заман формаларын кабатлау	Яңы лексиканы үзләштерәү. Төрәк һүззәр менән диалог төзәү. Телмәрзә кылымдың заман формаларын кулланыу. Төрлө мәғлүмәт сығанактары менән эшләү, схемалар, таныш һүзлектәр кулланыу, хаталарзы төзәтәү. Укытыусы әзерләгән эштәрзә төрлө платформаларза башкарыу
	Телмәр үстәрәү	Үтелгән тема буйынса лексиканы әүземләштерәү. Парзарза, төркөмдәрзә эшләү, төрлө ситуацияларға һөйләшеү короу.
Үтелгәнде кабатлау. Телмәр үстәрәү. (2 сәғәт)	Белемде контролләү	Үтелгән темалар буйынса өйрәнелгән материалды кабатлау. Телмәр эшмәкәрлегенең дүрт төрө буйынса ла белемде тикшерәү. Проект төзәү.
Резерв сәғәттәр – 1 сәғәт		

Мәғлүмәт ресурстары

1. Башкорт телен үз аллы өйрәнеү өсөн «Интерактив башкорт теле» веб-ресурсы// URL: <https://bashlang.ru/> (мөрәжәғәт итеү вақыты 17.05.2022).
2. Балаларҙы өсөн «Балалар» интернет-порталы// URL: <https://balalar.org/> (мөрәжәғәт итеү вақыты 17.05.2022).
3. «Башкортостан» телерадиокомпанияһының «Тамыр» балалар һәм үсмерзәр телеканалы // URL: <https://bash.news/bst> (мөрәжәғәт итеү вақыты 18.05.2022).
4. Башкортостан Республикаһының мәғлүмәт порталы // URL: <https://www.bashkortostan.ru/> (мөрәжәғәт итеү вақыты 18.05.2022).
5. Башкортостандың мәзәни донъяһы // URL: <http://ebook.bashnl.ru/dswweb/HomePage> (мөрәжәғәт итеү вақыты 23.04.2022).
6. Башкорт теленә өйрәтеүсә халык-ара дистанцион система // URL: <https://region.bsru.ru/> (мөрәжәғәт итеү вақыты 23.04.2022).
7. Русса-башкортса онлайн һүзлек // URL: <https://huzlek.bashqort.com/> (мөрәжәғәт итеү вақыты 23.04.2022).
8. Башкорт телен үз аллы өйрәнеү өсөн кулланма // URL: <https://elib.bashedu.ru/dl/read/VahitovaSamouchBashkYaz.pdf/info> (мөрәжәғәт итеү вақыты 23.04.2022).
9. ЯКласс платформаһы // URL: https://www.yaklass.ru/p/bashkirskiy_ya (мөрәжәғәт итеү вақыты 10.06.2022).
10. Башкортса-русса һәм русса-башкортса тәржемәсе : <https://bashkortsoft.ru/>. (мөрәжәғәт итеү вақыты 10.06.2022)